

TÜRKİYE'DEKİ AVUSTURYA OKULLARINDA EĞİTİM

Doç. Dr. Süleyman BÜYÜKKARCI*

GİRİŞ

Bu makalenin amacı, Osmanlı Devleti döneminde kurulmuş ve günümüz Türkiye'sinde faaliyetlerini sürdüren Avusturya Okulları'nın kısa tarihçeleri ile eğitim ve öğretimlerini açıklığa kavuşturmadır. Burada, bu okulların hangi koşullar içinde açıldığı, yaygınlaştığı ve okullarda gözetilen amaçlar belirtilmiştir. Okulların ders programları, eğitim sistemleri, ölçme değerlendirme, öğrenci alımı, vb. gibi doğrudan eğitime ilişkin noktalar üzerinde ise, daha geniş olarak durulmuştur.

Çalışmamızda önce, Türkiye'de kurulan Avusturya Okulları'nın kuruluş aşamaları ve tarihçeleri araştırılmış ve daha sonra eğitim öğretimleri hakkında ayrıntılı bilgiler vermeye çalışılmıştır.

Araştırmada, İstanbul Sankt Georg Avusturya Okulları Arşiv Belgeleri ile Osmanlı, Cumhuriyet, Talim ve Terbiye Dairesi Başkanlığı, Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü Arşivleri'nden de yararlanılmıştır. Ayrıca, röportaj, anı, mektup, yıllık, gazete, dergi vb. yayınlar ile İstanbul Okullar Rehberi gibi konu ile ilgili diğer bazı yayınlar gözden geçirilerek değerlendirilmiştir.

Konunun kapsamı oldukça geniştir. Ancak bunun bildiri sınırları içinde verilmesi zorunluluğu nedeniyle en özlü noktalar vermeye çalışılmıştır.

* Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

I. BÖLÜM

İSTANBUL'DAKİ SANKT GEORG KİLİSESİ, ST. GEORG AVUSTURYA OKULLARI'NIN TARİHÇESİ VE GÜNCEL DURUMU

A. ST. GEORG KLİSESİ

Sankt Georg Klisesi'nin St. Georg Avusturya Okulları'nın kuruluşunda ayrı bir önemi vardır. Çünkü bu okulları kuran kişiler aynı zamanda okulların yönetim ve ders verme işlerini de üzerine almış olan rahip ve rahibelereydi. Esasen Lâtinler, Osmanlı Devleti döneminde önce yakın doğuya tacir, asker ve misyoner olarak gelmişler ve bunlardan tacirler koloni, askerler devlet, misyonerler de kilise ve okul kurmuşlardı. İstanbul'u 1204'te ele geçiren Lâtinler arasında en önemli rolü Fransızlar ile Venedikliler oynadılar. Cenevizliler ise buna karşı çıktılar. 1261'de Mihail Paleologos Bizans İmparatorluğu'nu yeniden kurdu. 1453'te Bizans İmparatorluğu yıkılırken misyonerler buldukları yerlerden ayrılmadılar. Osmanlı idaresinin koşullarına ayak uydurarak çalışmalarını sürdürdüler. Artık Lâtinler imtiyazlı koloniler olarak değil, yalnızca birer dinî azınlık olarak Osmanlı Devleti reâyâlığına geçmeye başlamışlardı. Fatih İstanbul ve Galata'da Lâtinlere ait kiliseleri kendilerine bıraktı, ayin yapmalarına izin verdi. Bu kiliselerden ilki Karaköy'de Galata Kulesi'nin alt tarafında 100 metreden daha az uzaklıktaki "Hl. St. Georges" idi.¹ İstanbul'da Bizans İmparatorluk döneminden arta kalan ve Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u almasından sonra da dinî hizmetler için kullanılan üç kiliseden diğer ikincisi Fener'deki "Grek-Ortodoks Kilisesi" Maria Muchliotissa, üçüncüsü Galata'daki Saint

¹ Süleyman Büyükkaracı, *Sankt Georg Avusturya Lisesi*, Damla Ofset Matbaacılık ve Tic. A.Ş. Konya 1995, s. 35.

Beneoit idi. ² St. Georg Avusturya Kız ve Erkek Liseleri arasında yer alan bu kilise bugün hâlâ Katoliklerin dinî hizmetleri için kullanılmaktadır. Kilisenin parasal ve din adamı konusundaki gereksinimlerini Avusturya'nın Graz Eyaleti'nde bulunun "Lazarist ve Merhametli Hemşireler" adlı dinî örgütler karşılamaktadır.

B) ST. GEORG OKULARI'NIN TARİHÇESİ

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'nde bulduğumuz ve yayınladığımız³ İstanbul Vilayeti Dâhilinde Mevcud Mekâtib-i İ'dâdî Husûsiye'ye Ait Defter⁴ ile yine İstanbul'da Mevcut Özel Okullar Listesi adlı belgelerde⁵ diğer yabancı devletlerin tâbiyetlerinde bulunan okulların yanında Avusturya tâbiyetinde de okullar mevcuttur, bunlar şu şekilde geliyor:

- 1- Beyoğlu'nda (Pera) Avusturya-Macaristan Mektebi,
- 2- Tophane'de Avusturya Mektebi
- 3- Beyoğlu Tom Tom Sokağı'nda Avusturya Mektebi
- 4- Beyoğlu Posta Sokağı'nda Sankt Maria Klisesi dahilinde

Sen Jorj Mektebi

² Ernest Raidl-Harro Pirch, *Auf der Suche nach den Spuren der Vergangenheit*, Erscheinen im Eigenverlag des Österreichischen St. Georgskolleg in İstanbul 1987, s. 61; Frans Kangler, "Die Kirche von St. George", *Österreichisches Sankt Georgskolleg 1882-1982, İstanbul 1982*, s. 200-216.

³ Süleyman Büyükkarcı, *İstanbul Sankt Georg Avusturya Lisesi*, s. 473-478., Ayrıca bkz. Süleyman Büyükkarcı, *İstanbul Alman Lisesi*, (Kitap yayın aşamasında).

⁴ İçinde Sankt Georg Avusturya Okulları'nın da bulunduğu mevcut **Özel Okullar listesi (BCA., St. Georg Avusturya Lisesi Özel Dosyası)**

Belgede tarih yok, ancak büyük ihtimalle 1330-1334 (1914-1918) tarihleri arası olabilir.

⁵ **İstanbul'da Mevcut Özel Okullar Listesi ve Avusturya Sen Jorj Mektebi (BCA, St. Georg Avusturya Lisesi Özel Dosyası)**

5- Avusturya tâbiyyetinde Galata'da yazıcıbaşı Sokağında Cermen, Alman Mektebi

6- Galata'da Büyük Hendek'te Elyas İsrailiyet Mûsevî Mektebi

7- Galata'da Eski Banka Sokağı'nda Sen Jorj Mektebi⁶

Dördüncü ve yedinci sırada adları geçen herhalde aynı okullar olan bu iki okul bugün de varlıklarını sürdüren ve eğitimleri üzerinde durduğumuz İstanbul Özel Sankt Georg Avusturya Lisesi ve Ticaret Okulu (Österreichisches Sankt Georgs-Kollg Realgymnasium Für Knaben und Handelsakademie) ile İstanbul Özel Sankt Georg Avusturya Kız Lisesi'dir (Österreichisches Sankt Georgs-Kolleg Realgymnasium Für Mädchen)⁷

19. yüzyılın ikinci yarısında Graz Eyaleti tarikatından Aziz (HI.) Vincent von Paul'un Avusturyalı Lazarist Papazları, Almanca konuşan Katoliklerin ruhani başkanlığını yapmak amacıyla İstanbul'a geldiler.

1871 yılında İstanbul'a gelen Lazarist Karl Flandorfer 1850'den beri çalışmalarını İstanbul'da sürdüren Avusturya Millî Okulu'nun yanında ek olarak açmayı düşündüğü bir Katolik Okulu için girişimlerde bulundu. Önce Lazarist Okul Birliği'ne bağlı olarak, kentin "Galata" kesiminde kira ile tutulan odalarda ilkokul sınıflarını da kapsayan bir kız okulu ve buna bağlı olarak da öksüzler yurdu açıldı.⁸

⁶ Bu belgenin tarihi büyük ihtimalle 1330-1334 (1914-1918) tarihleri arası olabilir. Dördüncü ve yedinci sıradaki Sen Jorj Mektebi herhalde aynı okul olmalıdır.

⁷ 1995-1996 Öğretim yılında Erkek ve Kız Okulları "İstanbul Özel Sankt Georg Avusturya Lisesi" olarak tek çatı ve müdürlük altında toplanmış ve faaliyetlerini bugün de aynı sürdürmektedirler.

⁸ **100 Jahre Sankt Georgskoleg 1882-1982**, İstanbul 1982.

Aşağı yukarı aynı tarihte (1871) Avusturya-Macaristan Kadınları Cemiyeti kızlar için bir öksüzler yurdu kurdu. Bu kuruluşlar 1873'ten itibaren yeni mekânlara gereksinim duydular. Her iki kuruluş ortak bir kararla yeni evler kiralamalarına rağmen, gereksinimler giderilemeyince, Aziz Vinzenz von Paul'un tarikatına mensup Avusturyalı Merhametli Hemşirelerin yönettiği daha büyük bir binayı kiralamak zorunda kaldılar.⁹

Flandorfer'in hastalanması ve İstanbul'dan ayrılması nedeniyle 1874'te Alman Lazarist P. Conrad Stroever devreye girerek erkek çocuklar için de bir başka ilkokulu açtı. Hem kız hem de Erkek Okulları kısa zamanda yine büyük gelişmeler gösterdiler ve bu nedenle yeni binalar kiralamak zorunluluğu ortaya çıktı. 1881'de artık Kadınlar Cemiyeti yoktu, Merhametli Hemşireler mukabelenin feshini ihbar etti. Buna rağmen mevcut eseri sürdürüebilmek için Alman misyoner Peter Conrad Stroever (1823-1891) Bosna Franciscainleri'nin satışa çıkardıkları St. Georg Manastırı'nı satın almaya karar verdi.¹⁰ Galata'daki St. Georg Kilise ve Manastırı ve bazı başka binaların satın alınarak 25 Kasım 1982'de satış

⁹ Ernest Petritsch, **Österreich und die Türkei nach dem Ersten Weltkrieg in: Mitteilungen des Österreichischen Staatsarchivs 35 (1982)**, s. 228. Bu konu ile ilgili bilgi ve belge Avusturya Devlet Arşivi Haus-, Hof – und Staatsarchiv und des Finanz-und Hofkammerrarchiv (HHStA-FhfA) müdürü Hofrat DDr. Gottfried MRAZ ın “25 Şubat 1993 tarih ve 11048 /D-H/93 sayılı Viyana'dan gönderdiği mektup ve eklerinden,” alınmıştır. Ayrıca St. Georg Okulları'nın oluşumu için bkz. Franz kangler, **Die Entstehung des St. Georg-Kollegs in Konstantinopel** (diplomarbeit an der Theolog. Fakultät d. Universität Graz (1975); Ernest Raidl, ST. Georg -Avusturya lisesi eski Müdürü- “**St. Georg Avusturya Okulları**” ile ilgili röportaj (İstanbul 29.07.1992); Franz Kangler, “St. Georg Avusturya Lisesi Müdürü-,” “**St. Georg Avusturya Okulları**” ile ilgili röportaj (İstanbul, 21.07.1992).

¹⁰ Ernst Petritsch, a.g.e., s. 228.

sözleşmesinin imzalanmasıyla İstanbul Sankt Georg Koleji kurulmuş oldu.¹¹

1889 yılında bütün kuruluşların bir araya getirilerek otoriter bir Sankt Georg Evi'nin oluşturulması düşüncesi gündeme geldi. Böylece Straover bu kuruluşların ilk başrahibi ve yöneticisi olarak atandı. St. Georg Kolej 1891'de Fransız Lazarist Eyâleti'nden ayrılarak Avusturya Eyaletine bağlandı. Kolej, Avusturya-Macaristan Hayırseverler Cemiyeti'nden çeşitli yardımlar alıyordu ve ayrıca İmparatorluk Özel Kasası'ndan da bu okullara hibe şeklinde yardımlar yapılıyordu. Ancak okullarda gereksinimi olan çocukların çokluğu nedeniyle yapılan yardımlar fazla bir iyileşme sağlamıyordu.¹² 1897'de ilkokula bir ortaokul ile iki sınıflı bir ticaret okulu eklendi.¹³ 1900'e kadar geçen zaman içerisinde büyük gelişme gösteren kolejde 1900 yılında 96'sı öksüz 174 erkek ve 231 kız öğrenci bulunuyordu. Bir çocuk yuvası açıldı, bunun yanı sıra kız okuluna dikiş ve elişleri öğreten bir sınıf ve iki senelik bir ticaret okulu açıldı. Aşağı yukarı aynı tarihlerde (1904) erkek okulunda da lise ve ticaret okulu açılmıştır. 1913 yılında ilk lise Bakolarya'sı verildi. Avusturya Hükümeti bu Bakolarya'yı aynı yıl, Türk Hükümeti ise 1917'de resmen tanıdılar.¹⁴

Başlangıçta basit bir ilkokul olarak düşünülen okulların kapasitelerini artırmak zaman içerisinde zorunlu hale gelmişti. Çünkü bu okullara diğer ulusların tebaaları yanında İstanbul'da oturan Azınlıklar ve çok az sayıda da olsa Türk aileleri çocuklarını

¹¹ **100 Jahre Sankt Georgskolleg 1882-1982**

¹² Ernst Petritsch, a.g.e., s. 228.

¹³ Ernest Ralid, "100 Jahre Österreichisches sankt Georgskolleg, İstanbul Ein Bericht", **Österreichischessankt Georgskolleg 1882**, s. 18.

¹⁴ **100 Jahre Sankt Georgskolleg 1982.**

gönderiyorlardı.¹⁵ Böylece okul basamakları çoğalıyor ve ekonomik yaşamla ilgili olarak ticaret kursuna katılım da artıyordu. Sonra 1. Dünya Savaşı patlak verdi. Savaş nedeniyle İstanbul'da bulunan Fransız Okulları kapandı ve buralarda okuyan öğrenciler St. Georg Okulları'na toplanmaya başladılar. Bu toplanmayı gidermek amacıyla okul civarında yeni geçici yerler kiralamak ve buralarda ders vermek zorunluluğu ortaya çıktı.¹⁶ Kolejin I. Dünya Savaşı başlarında 401 kız ve 394 erkek öğrencisi vardı. 1917 yılında ise bu sayı, savaşta Türkiye'nin hasmı olduğu için kapanan Fransız Okulları'ndan katılan öğrencilerle birlikte 1400'e, 1918'de ise 1450'ye ulaşmıştı.

Kolejin gelişimini etkileyen olayların en önemlilerinden biri savaş sonunda 22 Şubat 1919'da meydana geldi. I. Dünya Harbi'nde, Türkiye'nin müttefiki olan Avusturya-Macaristan yenik düştüğü için İstanbul'u işgal eden İtilaf Devletleri okulu kapattılar. Papazlar rahibeler, öğretmenler sınır dışı edildiler. Ve 15 Nisan 1919'da Reşit Paşa gemisi ile Avusturya'ya gönderilmek üzere Trieste'ye yollandılar. Kolejde yalnızca başrahip ve Tuna Monarşisi'nin parçalanmasından doğan devletlere uygun gelen tabiiyetteki rahibe ve papazlar barınabildiler. Bu misyonerlerin sayısı 3'ü geçmiyordu. Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra 3 yeni misyoner daha gönderildi. 1923 yılında okul yeniden açıldı. Bu tarihe kadar geçen süre içerisinde okulda Rusya ve Doğu Anadolu'dan gelen göçmen aileler barındırıldı. Bu ailelerin fertlerine yardımlar yapıldığı gibi çocukları da okutuldu.¹⁷

¹⁵ 1917 yılından önce Kolejde Türk dili zorunlu dersler arasında değildi, bu tarihten sonra programa zorunlu ders olarak konmuş ve böylece Türk çocuklarına da kolejin kapıları açılmış oluyordu.

¹⁶ **Sankt Georg Avusturya Lisesi Yıllığı 1988-1989**; Ernest Raidl, - St. George Avusturya Lisesi Eski Müdürü-" St. Georg Avusturya Okulları ile ilgili röportaj (İstanbul, 29.07.1992).

¹⁷ **100 Jahre Sankt Georgskolleg 1982.**

1923 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti tarafından St. Georg Okulları'nın faaliyetine izin verilmiştir. Sınır dışı edilmiş bulunan Erkek Okulu'nun Lazaristleri geri geldiler. Kız Okulu'nun kurucu temsilcisi ve müdiresi S. Annunziata Angela Bauer, sınır dışı edilmiş dört öğretmen rahibeyi ders vermeleri amacıyla yeniden Kız Okulu'na getirtti. Böylece St. Georg Avusturya Okulları'nın kapıları yeniden öğretime açılmış oluyordu. Savaş arası yıllar dediğimiz 1923-1940 arasında Kolej'in düçâr olduğu bir takım zorluklar vardı. Maddi zorluklara rağmen 1928-1930 yılları arasında Kolej'in bir kısmı yeniden inşa edilebilmiştir. Özellikle Kız Okulu yatılı bir okulun gereklerine uygun olarak inşa edilebiliyordu. Resmî kabul salonları, aydınlık sınıflar, büyük bir tiyatro salonu, yatılılar için ışıklı mekanlar Kız Okulu'na saygı değer bir görünüş katıyordu.

1924-1940 yılları arasında Kız ve Erkek Okulu'nun öğrencileri sayılarında bir artış sözkonusudur. Örnek olarak 1924'te Kız Okulu'nun 94 öğrencisine karşılık Erkek Okulu'nda 85; 1940'ta kız okulunun 325 öğrencisine karşılık erkek okulunun öğrenci sayısı 237dir.

Fakat bu zamanda bir olay olur. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti Mart 1924 yılından başlamak üzere Azınlık ve Yabancı Okullar'da dinî propagandayı yasaklar. Okullarda bulunan haç, dinî resim ve heykellerin sekiz gün içinde sınıflardan kaldırılması telkin edilir. 1926'dan itibaren de bu okullarda çıkarılan bir kanunla da umumî ilköğretimini Türk okullarında bitirmemiş olan Türk çocuklarının bu okullara devamlarının yasaklanması her birine birer Türk müdür atanması ve okullarda bulunan dinî kişilerin heykellerinin kaldırılması, kıyafetlerin dinî kisvelerden ve giysilerden arınması gibi kayıt ve koşullarla daha da Türk millî yapısına yer vermesi ile kayıt

altına alınır¹⁸. Bu düzenleme Yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin temel çizgilerinden birine göre yapılmaktadır: Laiklik. Elliye yakın Katolik Okulu ve bu arada St. Georg bu tâlimatnameyi yerine getirmeyi kabul etmediler ve kapatıldılar. Ancak daha sonra bu okulların modern Türkçe'deki görevleri üzerinde serinkanlılıkla düşünüldü ve okulların devamı için yollar bulundu.

1925-1933 yılları arasında Kolej'in kurucu temsilcisi başrahip Dr. Franz Hellinger idi. Hellinger Kolej'in bu güç döneminde çeşitli zorlukları aşmayı bilmiştir. Avusturya'nın 1938'te işgalinden sonraki yıllarda da okul çeşitli zorluklarla karşılaşmıştır; ancak yine de çalışmalarını sürdürebilmiştir¹⁹. 1938'de Hitler'in Avusturya'ya girmesiyle okul birdenbire bir gecede St. Georg Alman Koleji oluvermiştir. Nasyonal Sosyalist Eğitim Makamları'nın St. Georg'a ilgileri yoktu ve St. Georg'u Alman Okulu için yatılı yapmak istiyorlardı, ancak Avusturyalıların Türk makamları ile yardımlaşmaları ve Türk Makamları'nın Almanların bu isteklerine izin vermemeleri sonucunda onların bu planları işlememiştir²⁰.

1944 yılı Ağustos ayında Türkiye ile Almanya arasında diplomatik ilişkiler kesildiği zaman okul yeniden kapatılmıştır. Rahibeler, papazlar ve öğretmenler ya ülkelerine geri dönmek, ya da Orta Anadolu'da enterne edilmek durumuyla karşılaşmışlardır. Nasyonal Sosyalistlerin temsilcileri geriye dönüş için St. Georg

¹⁸ Hıfzırrahman Raşit Öymen, "Cumhuriyete Geçişte Atatürk'ün Etkisi, **Bellefen Atatürk Özel Sayısı, C. 1 II**, s. 204, Kasım 1988, TTK Basımevi, Ankara 1988, s. 1057.

¹⁹ Ernest Raidl, "100 Jahre Österreichisches Sankt Georgskolleg İstanbul, Ein Berrich", **Österreichisches Sankt Georgskolleg 1882-1982**, İstanbul 1982, s. 24. Ayrıca bkz. Ernest Raidl, St Georg Avusturya Lisesi eski müdürü – "St. Georg Avusturya Okulları" ile ilgili röportaj (İstanbul, 29.07.1992).

²⁰ **Özel Sankt Georg Avusturya Lisesi Yılığ 1988-1989.**

çalışanlarına baskı yapmışlardı, ancak bütün rahibe ve papazlar enterne edilme düşüncesini kabul ederek Orta Anadolu'ya (Kırşehir, Yozgat, Çorum) gittiler ve bir buçuk yıl (26 Aralık 1945'e kadar) orada kaldılar.

Savaştan sonra 1947'de (10 Eylül 1947) St. Georg Okulları'nın yeniden açılması kabul edildi. Böylece St. Georg Avusturya Okulları üçüncü kez öğretime açıldı. St. Georg'un sorumlu kişileri tıpkı 30 yıl önce yaptıkları gibi Avusturya Eğitim ve Kültür Makamları'nın ilgisini yeniden okula çekmek amacıyla yoğun çaba harcadılar, bundan sonraki 53 yıllık dönemde okul yeniden gelişti. Binalar yeniden düzenlendi, ders araç ve gereçleri sağlandı ve okula yeni öğretmenler atandı. Bu dönemde Avusturya Kültür ve Eğitim Bakanları'nın İstanbul St. Georg Avusturya Okulları'na büyük destekleri olmuştur. 1947'de Kız Okulu'nda öğrenci sayısı 50 Erkek Okulu'nda 118'dir, 1992'de Kız Okulu'nda 386, Erkek Okulu'nda ise 588'e ulaşmıştır²¹.

Lazarist Topluluğu tarafından tayin edilen Erkek Okulu'nun kurucuları – kurucu temsilcileri aşağıda gösterilmiştir:

1. Peter Conrad Stroever	1889-1891
2. Joseph Jarosche	1891-1901
3. Johann Kajdi	1901-1925
4. Franz Hellinger	1925-1933
5. Leopold Dworschak	1933-1951
6. Ernest Raidl	1951-1962
7. Franz Oitzinger	1962-1966
8. Enst Leitgeb	1966-1967
9. Dietmar Neumann	1967-1969

²¹ Özel Sankt Georg Avusturya Lisesi Yıllığı 1982-1992.

10. Ernest Raidl 1969-1983

11. Franz Kangler 1983-

Merhametli Hemşireler Topluluğu tarafından tayin edilen kurucular sırasıyla aşağıda gösterilmiştir.

1. Schweser Franziska Kolberg	1877-1905
2. S. Annunziata Angela Bauer	1905-1939
3. S. Rosa Marie Tusar	1939-1941
4. S. Theonilla Marie Dirnböck	1941-1951
5. S. Adeline Maria Postruznik	1951-1968
6. S. Hemma Helene Göstl	1968-1974
7. S. Responsa Bauer	1974-1980
8. S. Pia Hermine Scheibelhofer	1980-

Okul Sen Jorj Mektebi olarak 13 Haziran 1334 (1918) tarihli İrade-i Seniyye ile ve Nezareti Maarifi Umumiye'nin 21 Temmuz 1334 (1918) tarihli ruhsatnamesi ile tanınmıştır. (Kaynak: İstanbul St. Georg Avusturya Lisesi Arşivi Yazışmalar Dosyası; Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü Arşivi; Özel St. Georg Avusturya Liseleri Özel Dosyası)

Okullar kuruluşundan beri aynı mahallede faaliyetini sürdürmektedir.

İlk Adresi : Galata, Bereketzade Mahallesi, Çınar Sokak,
No: 2 - İSTANBUL.

Son Adresi : Karaköy, Bereketzade Kart Çınar Sokak 2-10-
İSTANBUL

C) ST. GEORG AVUSTURYA OKULLARI'NIN GÜNCEL DURUMU

1931-1932 öğretim yılından 1996-1997 öğretim yılına kadar geçen süre içerisinde, İstanbul St. Georg Avusturya Kız ve Erkek Okulları'nda kız ve erkek öğrencilerin okudukları ortaokula (Unterstufe) bir yıl süreli birer hazırlık sınıfı öngörülmüştür. Bu sınıfta, Türk ilkokullarından mezun olup, yabancı dil bilmeyen öğrencilere, ilerideki yıllarda dersleri Almanca olarak izleyebilecek düzeyde Almanca öğretilmektedir. Bu arada, 5 yıl süreli Türk ilkokullarını bitiren öğrencilerin Türk Millî Eğitim Bakanlığı'nın gözetiminde uygulanan bir merkezi sınavı kazanmaları sonucunda okula kabul edildiklerini de belirtmeden geçemeyiz.

Doğal olarak Almanca dili öğretimine lise son sınıfa kadar yoğun şekilde devam edilmekte ve okulu bitiren öğrenciler Almanca'yı rahatlıkla konuşup yazacak düzeye gelebilmektedirler. Türkiye'deki okul sistemine göre, beş yıllık bir temel eğitimi, yani ilkokulu bitiren öğrenciler 3 yıl süreli bir ortaokul eğitiminden yani 2. temel eğitiminden geçmekte ve bu eğitimi bir ortaokul diploması olarak bitirmektedirler.

Orta öğretimi izleyen lise öğrenimi ise (Oberstufe) 4 yıl sürmekte ve bu sürenin sonunda Olgunluk Sınavlarında başarılı olan öğrenci Üniversiteye devam etmeye hak kazanmaktadır. Bu okuldan alınan Olgunluk Sınavı Diploması Türkiye'de olduğu kadar Avusturya'da da geçerlidir.

St. Georg Okulundaki dersler Türkçe, Coğrafya, Tarih, Millî Güvenlik, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi, Vatandaşlık Bilgisi, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersleri dışında Alman dilinde lisedeki

dersler ise Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Din dışında Alman dilinde yapılmaktadır.²²

Ders planı ve okul yasası Türk okullarındakine paralel olarak uygulanmakla birlikte, farklılıkların ortaya çıktığı durumlarda, Avusturya'daki örneklerinden de yararlanılabilmektedir.

16 Ağustos 1997 tarihinde kabul edilen bir yasa ile Türkiye'de ilköğretimin 8 yıla çıkmasıyla bundan böyle Türkiye'deki Yabancı Okullar bu arada İstanbul St. Georg Avusturya Lisesi de Orta kısmına öğrenci alamayacak ve artık bu okulların lise kısımlarına öğrenciler yine sınavla alınacaktır. Bu durumda Türkiye'deki diğer Yabancı Okullar gibi St. Georg Avusturya Okulu'nun Lise kısmı da bir yılı hazırlık olmak üzere 4 yıldan beş yıla çıkmıştır.

1998-1999 öğretim yılında her iki okulda 14 Türk ve 47 Avusturyalı öğretmen görev yapmaktadır (Müdür, Türk Müdür Byd, ve Müdür Yrd. dahil) Yani öğretim kadrosunun yüzde 75'i Avusturyalı, yüzde yirmi beşi Türk öğretmen. Okul kapasitesi her iki okul için yaklaşık 1000'dir. Mevcut öğrencilerin yaklaşık yüzde doksan dokuzunu Türk, yüzde birini Avusturya tabiiyetli öğrenciler oluşturmaktadır. Yine öğrencilerin yüzde doksan ikisi İslâm, yaklaşık yüzde beşi Musevi ve yüzde ikisi yahut üçü Hıristiyandır.²³

Okulda yaklaşık 15.000 adet kitap mevcuttur. Kültürel ve sportif etkinlikler her öğretim yılında yapılmakta ve dereceler alınmaktadır.

²² Özel Sankt Georg Avusturya Lisesi Arşivi, Yönetmelik Dosyası: TTDA, St. Georg Avusturya Liseleri Müşterek Yön. Dos. 1.

²³ Franz Kangler, - St. Georg Avusturya Lisesi Müdürü- "St. Georg Avusturya Okulları" ile ilgili röportaj (İstanbul 21.07.1992).

D) ST. GEORG KOLEJİ'NİN AMACI

St. Gorg Avusturya Okulları'nın amacı okulun kuruluşunun 80. yıl dönümü nedeniyle çıkarılan kitapçıkta şöyle belirtilmektedir²⁴:

“Teknikleşmiş bir dünyanın, insana daha fazla hürriyet verebileceği düşünülebilir. Belki insanlar hiçbir zaman bu gün kadar birbirine muhtaç değillerdi.

Zincirleme çalışmalarda bir işçinin yok oluşu, bütün diğer işçilerin işlerini sekteye uğratar. Bugün bütün insanlar birbirlerine muhtaç değiller mi? Büyük şehirlerin su, elektrik, radio, telefon tesislerinin çalışması, modern seyrüsefer, bütün bunlar bizi bir birlik haline sokan ve gitgide etrafımızı sıkan bir kemer gibidir.

İşte Sankt Gorg Koleji'nin hedefi, kendisine emanet edilen çocukları bu manada yetiştirmektir. Eğitim düsturumuz ciddiyet, asalet, mesuliyet, hakikat duygusu, hürriyet, objektivite ve bilgi davranışlarını ihtiva eden şahsiyeti geliştirmek ve buna bütün modern insanlarla olan karşılıklı münasebetlerini göstermektir.”

Okulun kuruluşunun 100. yıldönümünde Yıllıkta, okul idaresinin görüşüne de yer verilmiştir²⁵:

“Okul, Türkiye’de kurulu ve aynı zamanda anavatan ile sıkı ilişkiler içinde bulunan, aynı zamanda, bu sebepten Avusturya’yı ev sahibi ülkede en iyi şekilde temsil etmeye kararlı olan bir Avusturya Okulu’dur. Amacı, Avusturya’yı Avusturya

²⁴ Sankt Georg 1882-1963, İstanbul 1963, Tek Basımevi, s. 13-14.

²⁵ Özel Sankt Georg Avusturya Lisesi Yıllığı 1982.

kültür ve yaşam biçimini öğrencilerine ve okulun dostlarına özel yaşamlarında da yararlanabilecekleri biçimde tanıtmaktır.

Bizim amacımız Okuldaki Türk öğrencileri birer “Avusturyalı” gibi yetiştirmek değil, tam tersine Türk ve Avusturyalı öğretmenlerin ortak olarak vardıkları pedagojik öğeler çerçevesinde biz Avusturyalılarla olan ilişkileri biz Hıristiyanlarla olan dostluk alışverişlerinden edindikleri değerlerden yararlanarak kendi özlerine dönebilecek, kendi vatanlarına yararlı, yurtsever, insani niteliklere sahip ve aynı zamanda Avusturya dostu olan kişiler yetiştirmektir”.

II. BÖLÜM

A) EĞİTİM ÖĞRETİM İLİŞKİLERİ

I. Bölümde İstanbul’daki Avusturya Okulları’nın tarihçeleri ve güncel durumları ortaya konmaya çalışılmıştır. Şimdi de eğitim öğretimlerinden söz edilecektir.

1) Kayıt - kabul İşlemleri

Gerek Türk gerekse yabancıların Türkiye’de kurmuş oldukları Özel Okullar’da öğrenci kayıt kabul işlemleri belirli kurallara göre yapılıyor.

Özel Anaokulları’nda resmi okulların kayıt kabul koşullarına göre öğrenci kaydı yapılır. Bünyesinde anaokulu bulunan ilkokullarda anaokulu öğrencilerinin istekli olmaları durumunda ana sınıfına, ana sınıfı öğrencileri de doğrudan doğruya bünyesindeki ilkokula kaydedilirler. Diğer öğrenciler aday kayıt sistemine göre alınır. İlköğretim okullarında, Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği’nin 45.

maddesine göre, girişte ve ara sınıflarda öğrenci alınması sırasında herhangi bir sınav yapılmamaktadır.

Bütün derslerin öğretimini Türkçe yapan özel okullara öğrenci kayıt ve kabulü resmî benzerlerinin tâbi olduğu mevzuata göre yapılmaktadır.

Bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan özel okulların kayıt ve kabulleri ile ilgili uygulama ise belirli aşamalardan geçerek bugünkü durumunu almıştır.²⁶

Bir ilde özel okulun birden çok olması durumunda “İl Sınav Yürütme Komisyonu” kurulmakta ve sınav yapmak isteyen okulların yöneticileri ve özel okul aile birliği temsilcileri, Milli Eğitim Müdürlüğü Koordinatörlüğü’nde çalışmaya başlamaktadır.

Bu Komisyon sınavlı ilgili esasları belirlemek, sınavın güvenli bir ortamda yapılmasını sağlamak, kayıt kabullerle ilgili esasları ve kullanılacak matbu evrakı belirleyerek uygulamak gibi işleri yürütmek durumundadır. Komisyon sınav ve kayıt kabullerle ilgili bütün işlemlerden MEB’na karşı birinci derecede sorumludur.

10.05.1985 tarih 18790 sayılı yönetmeliğin 65 ve 67. maddeleri 7.09.1991 tarih ve 20984 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan yönetmeliğin 30 ve 31. maddeleriyle değiştirilerek yönetmelik hükmü haline getirilmiştir.

²⁶ **Dünden Bugüne Özel Öğretim Kurumları 1. Özel Okullar** MEB Yayınları, Ankara 1991, s. 63-65.

Sınavlarda adaylara 30 Türkçe, 20 Sosyal Bilgiler, 30 Matematik ve 20 Fen Bilgisi olmak üzere toplam 100 soru sorulmaktadır.²⁷

16 Ağustos 1997 tarihinde kabul edilen ve ilköğretimi 8 yıla çıkaran kanunla artık 5 yıllık ilkokulu bitiren öğrenciler değil, 8 yıllık ilköğretimi bitiren öğrenciler bu sınavlara katılabilecektir.

Görüldüğü gibi, İstanbul St. Georg Avusturya Okulları da tıpkı diğer yabancı ve bazı özel okullar gibi binlerce öğrenci arasından oldukça yüksek puanlı öğrencileri seçerek almaktadır.

2) Sınıf geçme ve Sınavlar

Bugünkü özel St. Georg Avusturya Okulları'nda sınıf geçme ve sınavlar ile eğitim ve öğretim işleri diğer özel öğretim kurumlarında olduğu gibi resmî benzeri okullarda uygulanan ilgili yönetmeliklere ve ders öğretim programlarına göre yapılmaktadır.²⁸

Özel okullarda dengi ve benzeri kurumlarda okutulmayan seçmeli dersler ile değişik programlar için ayrı bir ders öğretim programı hazırlanır. Yani resmî benzeri olmayan okullar kendi bünyelerine uygun yönetmelik ve programlar hazırlayarak Bakanlığın onaylarına sunmaktadırlar.

1994-1995 öğretim yılından itibaren St. Georg Avusturya Liseleri'nde ders geçme ve kredi sistemine tamamen geçilmiştir,

²⁷ Süleyman Büyükkarcı, İstanbul Sankt Georg Avusturya Lisesi, s. 80.

²⁸ Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaokullar ile Ortaöğretim Kurumları'nın Sınıf Geçme ve İmtihan Yönetmeliği, 23 Haziran 1985 tarih ve 18790 sayılı Resmî Gazete, Md. 59, s. 23; ÖSGALA., 29 Haziran 1989 tarihinde yürürlüğe giren St. Georg Avusturya Okulları Kurum Yönetmeliği, Md. 53.

sisteme geçişi sağlamak için lise st sınıflarda haftalık ders dağıtım çizelgelerinde gerekli düzenleme okul idarelerince yapılmıştır, ancak MEB'nın kredili sistemden vazgeçmesiyle, yeniden sınıf geçme sistemine dönülmüş oldu.

3) Ders ğretim programları ve ders dağıtım çizelgeleri

Özel okullarda yönetim, eğitim ğretim, aynı derecedeki devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak düzenlenir. Yabancı ve azınlık okullarının da içinde bulunduğu bütün özel ğretim kurumlarının yönetmelikleri ve ders ğretim programları Millî Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanır, bu yönetmelik ve ders programlarında, gerekli hallerde MEB'lığınca değişiklik yapılabilir²⁹.

Yabancılar tarafından açılmış bulunan okullarda, seriyesine göre resmî okullarda okutulan dersler ve ğretim programları ile haftalık ders dağıtım çizelgelerinin uygulanması esastır. Ancak bu okullarda Bakanlık onayını almak kaydıyla geliştirilmiş programlar da uygulanabilir³⁰. Lozan Antlaşması'na göre açılan ve varlıkları tanınan okullarda ise seviyesine göre resmi okullarda okutulan dersler ve ders ğretim programı ile haftalık ders dağıtım çizelgelerinin uygulanması esastır.³¹

Açıklamalardan da anlaşılacağı üzere Türkiye'de faaliyetle bulunan bütün yabancı okullarda olduğu gibi Sankt Georg Avusturya Okulları'nda da ders ğretim programları ve haftalık ders dağıtım izelgeleri MEB'lığının isteği veya kurumun ihtiyaı olarak

²⁹ 2843 sayılı kanun, Md. 26.

³⁰ 23.06.1985 tarih ve 18790 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na Bağlı zel ğretim Kurumları Yönetmeliği, Md. 60.

³¹ zel ğretim Kurumları Yönetmeliği, md. 64.

hazırlanmakta ve MEB'liğinin onayı ile uygulamaya geçilebilmektedir. Bu konuda St. Georg Avusturya Erkek ve Kız Liseleri'nin 29 Haziran 1989 tarihli kurum yönetmeliğinin³² ders dağıtım çizelgesi ve müfredat programı ile ilgili 30. maddesi şöyledir:

“Okulda Türkçe ve Türk kültür dersleri için resmî dengi okullar müfredat uygulanır.

Almanca okutulan derslerin ise Bakanlıkça tasdik edilen müfredat programları ve ders dağıtım çizelgeleri uygulanır.”

7.9.1992 tarih ve 273 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararı ile uygun görülen St. Georg Avusturya Okulları'nın Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği'nin 5. maddesine göre notlar harfle ifadelendirilir. Madde 7'ye göre öğretim programları öğrencilerin istek ve yetenekleri yönünde, bireysel farklılıkları ve yönelecekleri alanın özelliklerine cevap vermek üzere ortak dersler ve seçmeli derslerden oluşur. Ortak derslerle seçmeli derslerin her biri, haftalık saatleri, kredileri ve kaç dönem okutulacakları, Kurulca Onaylanmış Avusturya Liseleri Ders Dağıtım Çizelgeleri'nde belirtilir. Bir öğrencinin Lise Diploması alabilmesi için 220 kredi alması gereklidir. Yönetmeliğin 33. Maddesi diploma verilmesiyle ilgilidir. Avusturya Liselerinde A) Lise bölümünde 1) Fen Bilimleri Alanı, 2) Sosyal Bilimler Alanı, 3) Sanat Alanı, 4) Türkçe-Matematik Alanı, 5) Yabancı Dil Alanı, 6) Genel Kültür Alanı, B) Ticaret Lisesi'nde olmak üzere belirtilen alanlardan diploma verilmektedir. Her bir alanın toplam kredisi 220'dir. Öğretim programında tespit edilen en az toplam krediyi alan her öğrenciye bir diploma verilmektedir.

³² St. Georg Avusturya Lisesi ve Ticaret Okulu ile Kız Lisesi'nin Kurum Yönetmeliği (29 Haziran 1989).

Bugün Bakanlık kredili Ders Geçme Sisteminden kademeli olarak vazgeçerek yeniden uygulamaya soktuğu klasik sisteme dönmesine rağmen, 1991-1992 tarihinden itibaren koşulları uygun ve istekli olan ortaöğretim kurumlarında uygulamaya konulan Ders Geçme ve Kredi Sisteminde ders programları, öğrencilerin ilgi, istek ve yeteneklerine, bireysel farklılıklarına ve yönelecekleri alanların özelliklerine göre ortak ve seçmeli dersler olarak yeniden düzenlenen sistemden önemli ölçüde yararlanmaya devam etmektedir.³³

4) Öğretim Dili

Sankt Georg Avusturya Okulları'nda hangi dille öğretim yapılacağına dair esaslar 14.10.1983 tarih ve 2983 sayılı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretim Kanunu'nun 2. maddesinde belirlenmiştir. Buna göre bu kurumlarda Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi ve Türk Kültürü ile ilgili dersler Yabancı Dil ile okutulamaz ve öğretilemez.³⁴

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Başkanlığı'nın 23.05.1978 tarih ve 119 sayılı kararıyla kabul edilen ve Bakanlık Makamı'na da onaylanan "St. Georg Avusturya Liseleri Yönetmeliği'nin"³⁵;

Md.4 İki Lise'nin de öğretim dili Türkçe ve Almanca'dır. Almanca dili MEB'liğince onaylanan bir programa göre okutulur.

³³ Bakınız. T.C. M.E.B. Talim ve Terbiye Dairesi Başkanlığı, Ders Geçme ve Kredi Uygulamasına İlişkin Program Kılavuzu, Şubat 1992, Ankara, Ders Aletleri Yapım Merkezi Matbaası

³⁴ Fethi Bolayır, Milli Eğitim ile İlgili Mevzuat I, Ankara 1986, s. 57-58.

³⁵ TTDA., Kurul Karar Defteri, Yıl 1978, Karar Nr. 199.

Md. 5. Türkçe ve Türkçe Kültür dersleri dışındaki dersler MEB'liğine bağlı, aynı düzeydeki okulların müfredat programına uyularak Almanca olarak okutulur.

Md. 6. Türkçe ve Türkçe kültür dersleri Türk öğretmenleri, Almanca olarak okutulan dersler ise tayinleri MEB'lığınca yapılan Avusturyalı öğretmenler tarafından okutulur" denmektedir.

MEB'lığının 22 Aralık 1980 tarih ve 2077³⁶, 2 Aralık 1985 tarih ve 2200³⁷, 1 Aralık 1986 tarih ve 2222³⁸ ve 14 Aralık 1987 tarih ve 2249 sayılı Tebliğler Dergileri'nde de³⁹ Özel Türk ve Yabancı Okulları'na ait bilgiler verilirken St. Georg Avusturya Erkek ve Kız Liselerinde öğretim dilinin Türkçe ve Almanca olduğu belirtilmektedir.

Yine bu okullara ait ve Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'nün 29 Haziran 1989 tarih ve 24907 sayılı yazılarıyla onaylandığı bildirilen Kurum Yönetmeliğinin⁴⁰ bölümler ve öğretim şekliyle ilgili;

7. maddesinde "İstanbul Özel Sankt Georg Avusturya Liseleri; normal öğretim yapan kâr amacı gütmeyen, kamu hizmeti veren, bir yıl süreli hazırlık sınıfı, üç yıl süreli orta ve dört yıl süreli lise ve ticaret bölümleri bulunan öğretim dili Türkçe, Almanca olan gündüzlü karma bir öğretim kurumudur." İfadesine yer verilmektedir. Talim ve Terbiye Dairesi Başkanlığının 28.7.1992 tarih ve 201 sayılı

³⁶ T.C. MEB Tebliğler Dergisi, 22 Aralık 1980, s. 2077, C. 43, s. 264.

³⁷ T.C. MEB Tebliğler Dergisi, 2 Aralık 1985, s. 2200, C. 48.

³⁸ T.C. MEB Tebliğler Dergisi, 1 Aralık 1986, s. 2222, C. 49.

³⁹ T.C. MEB Tebliğler Dergisi, 14 Aralık 1987, s. 2249, C. 50.

⁴⁰ TTDA., St. Georg Avusturya Lisesi ve Ticaret Okulu Müşterek Yönetmelik Dosyası, Nr. 2; ÖSGALA, Yönetmelik Dosyası.

kararıyla kabul edilen bu okulların yeniden düzenlenen haftalık ders çizelgelerine şu notlar düşülmüştür: “Türkçe, Millî Tarih, Millî Coğrafya, Vatandaşlık Bilgileri ve Ahlâk Bilgisi Dersleri Türkçe, diğer dersler Almanca okutulur.”

Özel Öğretim Kurumları'nda öğretim dili Türkçe'dir. Türkçe'den başka bir dille öğretim yapılmasına izin verilmiş olan mevcut okullar kendi statüleri içinde öğretime devam ederler. Ancak, yabancı çocukların devam edeceği milletlerarası okullar bu kapsam dışında tutulmuşlardır⁴¹.

Lozan Antlaşmasına göre varlıkları tanınan azınlık okullarında seviyesine göre resmî okullarda okutulan dersler ve ders öğretim programı ile haftalık ders dağıtım çizelgelerinin uygulanması esastır.

Bu okullarda ilgili ülkelerdeki müteakbil mevzuat ve uygulamalar da göz önüne alınarak derslerden hangilerinin öğretiminin Türkçe'den başka bir dille yapılabileceği Bakanlıkça kararlaştırılır.

Türkçe'den başka bir dilin öğretimi için izin verilen derslere ayrılacak haftalık ders saatine karşılık Türkçe okutulacak derslerin saati ve sayısı Bakanlıkça belirlenir.

Bu okullarda sadece kendi azınlıklarına mensup Türkiye Cumhuriyeti uyruklu öğrenciler okuyabilmektedir⁴².

⁴¹ ÖÖKY., Md. 61. (23 Haziran 1985 tarih ve 1870 sayılı Resmî Gazetede Yayınlanan Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği)

⁴² ÖÖKY., Md. 64.

5) Ders ve yardımcı ders kitapları – ders araçları

Azınlık ve yabancı okullar dahil bütün özel öğretim kurumlarında okutulacak olan ders kitapları ile her türlü yardımcı kitap ve kullanılacak araçların seçilmesi, resmî okullarda uygulanan usuller çerçevesinde MEB’liğinin iznine bağlıdır.⁴³

Özel St. Georg Avusturya Okulları’nın 29 Haziran 1989 tarihinde kabul edilen Yönetmeliğinin⁴⁴ ders ve yardımcı ders kitapları ile ilgili 31. maddesine göre okulda, Bakanlıkça kabul edilen ders kitapları seçilip okutulmaktadır.

Okulda zorunlu Türkçe ve Türkçe Kültür dersleri Türkçe, diğer zorunlu dersler Almanca olarak okutulur. Seçmeli derslerin hangilerinin Türkçe hangilerinin Almanca okutulacağına Öğretmenler Kurulu’nda karar verilerek Bakanlık onayına sunulur” denmektedir⁴⁵.

Yabancı okullar, yabancı dille okutulan dersler için yurt dışından getirmek istedikleri kitaplar ile bağlı buldukları teşkilatlar tarafından yine yurt dışından okullarına gönderilen kitapları ve bunların birer listesini Bakanlığa sunmak zorundadırlar. Böylece bu kitapların ders veya yardımcı ders kitabı olarak okutulup okutulamayacağı hakkında Bakanlığın onayını almış olurlar.

⁴³ 625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu, Md. 29. (18.06.1965) tarih ve 12026 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁴⁴ ÖÖKG Müdürlüğünün 29 Haziran 1989 tarih ve 24907 sayılı yazılarıyla kabul edildiğini bildiren yönetmelik.

⁴⁵ MEB bu paragrafla ilgili olarak yapılacak uygulamayı şöyle belirlemiştir: Seçmeli derslerin hangi dilde yapılacağı hususunda “Eğitim Öğretim Kurumları’nda okutulacak Yabancı Diller ile Yabancı Dille Eğitim ve Öğretim Yapan Okullar’ın tâbi olacağı esasları düzenleyen **14.10.1983 tarih ve 2923 sayılı “Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Kanunu’nun** 2. ve 6. maddesine göre uygulama yapılır.

Uygulamaya örnek olarak ÖÖKGM'lüğünün 7 Ağustos 1981 tarih ve 311.4.1430-81/Öz. Az ve Yb. Ok. 05990 ve Ticaret Okulu'nda 1981-1982 öğretim yılından itibaren okutulmak istenen ders ve yardımcı ders kitapları hakkında görüş sorması gösterilebilir. Talim ve Terbiye Dairesi bu yazıya, 7 Ocak 1982 tarih ve 311-99-82 (yab. Dil Sb) yazı ile cevap vererek, 31 kitap incelendiğini ve bu kitapların okutulmasında bir sakınca görülmediğini bildirmiştir⁴⁶.

1950-1960 yılları arasında yine Bakanlık Makamı'nın izni ile bu okullarda okutulan Almanca eserler şunlardır:

Daniel Defoe	: Robinson Cruose
W. Raabe	: Schwarze Galleere
G. Keller	: Die Leute von Seldwyla
Lessing	: Minna von Barnhelm
Schiller	: Maria Stuart, Wilhelm Tell
Goethe	: Faust I, Egmont, Götz von Berlichingen

Ayrıca Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 60. maddesinde de Azınlık ve Yabancılar tarafından açılmış bulunan kurumların okullar için Bakanlıkça listeleri yayımlanan ders ve yardımcı ders kitapları ile ders araçları dışında kalan kitap ve araçları kullanabilmeleri Bakanlık'ın iznine bağlıdır denmektedir⁴⁷.

6) Eğitici Etkinlikler

Türkiye'de bulunan diğer yabancı okullarda olduğu gibi, İstanbul St. Georg Avusturya Okulları'nda da eğitici etkinlikler ile

⁴⁶ TTDA., St. Georg Avusturya Lisesi ve Ticaret Okulu Müşterek Yönetmelik Dosyası, Nr. 1.

⁴⁷ ÖÖKY., Md. 60.

öğrenci etüt-eğitim merkezlerinin etüt saatleri dışındaki etkinlikleri, “İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Yönetmeliği” hükümlerine göre yürütülür⁴⁸.

St. Georg Avusturya Liseleri Kurum Yönetmeliği'nin 35. maddesi konumuza ışık tutmaktadır:

“Eğitici faaliyetler dengi resmî okul mevzuatına göre yapılır. Eğitici faaliyetler öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirerek onları ilgileri yönünde faaliyetlere ve araştırmalara sevk edecek şekilde düzenlenir. Bu amaçla eğitici kol rehber öğretmenleri eğitici kol üyeleri ile birlikte yıllık planlarını hazırlar ve uygularlar. Planların yapılmasından ve uygulanmasından eğitici kol rehber öğretmen sorumludur⁴⁹.

Bu okulların özellikle 1981-1982 öğretim yılından itibaren çıkardıkları Okul Yıllıkları incelendiğinde Bale, Tiyatro, Folklor, Spor (Basketbol, Voleybol, Futbol) Yıllık, Müzik, Resim vb. kollar yardımıyla öğrencilerini eğittikleri anlaşılmakta ve diğer okullarla yapılan birçok yarışmada başarı kazandıkları görülmektedir. Örnek olarak St. Georg Avusturya Erkek Lisesi Folklor Kolu 1981'de okula dördüncülük, Basketbol takımı 1979'da Türkiye Üçüncülüğü, Voleybol takımı Yıldızlar İstanbul Üçüncülüğü ve Eskişehir Grup ikinciliği getirmişlerdir⁵⁰.

St. Georg Avusturya Kız Lisesi ise şu alanlarda başarılı olmuştur⁵¹:

⁴⁸ ÖÖKY., Md. 62.

⁴⁹ 29 Haziran 1989 tarihli Kurum Yönetmeliği

⁵⁰ Özel Sankt Georg Avusturya Lisesi Yılı, İstanbul 1982.

⁵¹ Özel St. Georg Avusturya Kız Lisesi'nin İstanbul Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğü'ne gönderdiği 6 Şubat 1985 tarih 420/31 sayılı Bilgi Formu ile

Kültürel sahada: Son yıllarda AFS sınavlarını kazanarak Amerika'ya (İpek Görkey, Ersin Yılmaz) dil pratiği kazanmak üzere gönderilmişlerdir.

1984'te Sivil Savunma – “Kompozisyon ve Afiş yarışmaları” birinciliğini kazanmışlardır.

Halk Oyunları Faaliyetleri: 1972 Halk Oyunları üçüncülüğü
1975-7976 Halk oyunları yarışması dördüncülüğü
1976-1977 Milliyet Gazetesi- Halk Oyunları birinci mansiyon
1977 Halk oyunları Fransa Dijon birinciliği
1983 İstanbul Liselerarası tiyatro şenliği onur belgesi
Sporda: 1957 İstanbul kapalı salon birinciliği
1958 Saint Michel Bahar kupası ikinciliği
1960-1961 Kapalı salon birinciliği
1961-1962 Kapalı salon ikinciliği
1973-1974 Robert Lisesi Turnuvası voleybol İkinciliği
1974-1975 Robert Lisesi Turnuvası basketbol üçüncülüğü
1984 İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü yüzme ikinciliği
1986-1989 ders yılları arasında okulda yapılan kültürel ve sportif faaliyetlerde şu dereceler alınmıştır:

Kız Okulunun sportif faaliyetleri ve ödülleri

M.E.B. Beden terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü İstanbul İl Başkanlığı'nın düzenlediği 1988-1989 Voleybol sezonu liselerarası müsabakalarda 6. oldu.

1988/89 Voleybol sezonu liselerarası müsabakalarda 6. oldu.

İlgili yazı ve ekleri (ÖÖKGMA, İstanbul St. Georg Avusturya Kız Lisesi Özel Dosyası)

1988-89 ders yılında öğrencileri kayak, yüzme ve jimnastik gibi spor dallarında çeşitli dereceler almışlardır.

İstanbul orta dereceli okullar arası il birinciliğinde liseli genç bayanlar (B. slalom) kategorisinde öğrenciler birinci olmuşlardır.

Yüzme dalında bir öğrenci kendi grubunda iki stilde birincilik almıştır.

Jimnastik bir öğrenci kendi grubunda İstanbul birincisi olmuştur. (Kaynak: ÖÖKGMA, St. Georg Avusturya Kız Lisesi Özel Dosyası)

Okulda faaliyet halinde 19 kol vardır.

Dağınık halde bulunan idari bürolar ve öğretmenler odası okulun merkezi tek bir katında toplanmıştır.

13 Konferans verilmiştir.

5 Anma günü düzenlenmiştir.

15 çeşitli konser, tiyatro ve bale gösterileri düzenlenmiştir.

Okulda sergi salonunda 9 değişik sergi açılmıştır.

Eğitim ve inceleme amaçlı 43 gezi düzenlenmiştir.

Çeşitli kurumlarca düzenlenen 7 yarışmaya katıldı.

Folklor ekibi çeşitli yarışmalara katıldı.

Yapı ve Kredi Bankası'nın "Liselerarası Münazara Yarışması"nda 3.lük ödülü alındı.

7) Okulların çıkardığı gazete ve dergiler

St. Georg Avusturya Okulları'nda bugüne kadar Hıristiyan öğrenciler için "Sankt-Georgs-Nachrichtenblatt", Türk öğrenciler için ise "Andromeda" adlı iki değişik gazetenin dışında bir de "Quelle=Kaynak" adlı öğrenci dergisi yayınlandı.

Sankt Georgs-Nachrichtenblatt: Türkiye'deki Alman dilli Katolikler ile Kolejin ve Cemiyetin dostları için ayda bir kez yayınlanıyor, dili Almancadır ve yayını hâlâ sürdürüyor.

Andromeda: Ayda bir kez olmak üzere, yayın hayatına ilk defa 1957'de başladı. Gazetenin sahibi genelde okuldaki öğretmenler, neşriyat müdürü ve yazı ailesi yine öğretmen ve öğrencilerden oluşmaktadır. Gazetenin 25 Mayıs 1965⁵² ve 5 Mayıs 1966 tarihli baskıları⁵³ incelendiğinde Eski Başbakan Mesut Yılmaz ve İstanbul Üniversitesi Profesörlerinden Ömer Teoman gibi birçok kimsenin bu gazetenin yazı ailesini oluşturdukları görülecektir. Andromeda 1977 yılında yayın hayatına son vermiştir.

Quelle = Kaynak: Dergi 1978 tarihinden itibaren çıkmaya başladı. Mayıs 1983⁵⁴, Kasım 1983⁵⁵ ve April 1985⁵⁶ tarihli baskıları incelendiğinde özellikle İstanbul St. Georg Avusturya Lisesi'nden mezunların bu dergide ağırlıklı olarak yazı yazdıkları görülür. Okul

⁵² Andromeda, 25 Mayıs 1965, Yıl 8, Sayı 31.

⁵³ Andromeda, 5 Mayıs 1966, Yıl 10, Sayı 37, s. 1-21.

⁵⁴ Quelle-Kaynak, Mayıs 1983, Yıl 6, Sayı 1.

⁵⁵ Quelle-Kaynak, Kasım 1983, Yıl 6, Özel Sayı.

⁵⁶ Quelle-Kaynak, April 1985, Heft A1.

müdürü Franz Kangler'in bu okullardan mezun kişilerin, okuldan kopmamak hususunda yazılar yazdığı, onlara çağrılar yaptığı görülmektedir. Bu bakımdan özellikle mezunların okul ile ilişkileri mükemmel derecededir denebilir.

B) ST. GEORG AVUSTURYA OKULLARI'NIN BAŞARI DURUMU

1) Eğitim İmkânları

a) Okulların öğrencilere sunduğu ek eğitim imkânları

Bilindiği gibi başarı birazda öğrencilerine sunulan eğitim imkanlarına bağlıdır. St. Georg Avusturya Okulları da bu imkanları öğrencilere sunan okullardan birisidir. Erkek Okulu'nun Türk müdür başyardımcısı Burhan İscan ile Kız Okulu'nun Türk müdür yardımcısı Gürcan Erbaş'ın yardımlarıyla başta kütüphane olmak üzere araştırmacının bizzat yerinde yaptığı belirlemelere göre durum şudur:

Avusturya Lisesi ve Ticaret Okulu:

Fizik Laboratuvarı, Kimya Laboratuvarı, Biyoloji Laboratuvarı, Tiyatro Salonu, Spor Salonu (1 kapalı, 1 açık), Konferans Salonu, Müzik Salonu, Resim Salonu, Daktilografi Salonu, Bilgisayar Salonu (26 Bilgisayar + Yedek Bilgisayarlar + 3 Salonda), Dil Laboratuvarı (Bütün teçhizatı ile)

Avusturya Kız Lisesi:

Fizik Laboratuvarı, Kimya Laboratuvarı, Biyoloji Laboratuvarı, Tiyatro Salonu, Spor Salonu (1 kapalı, 1 açık), Konferans salonu, Resim Salonu, Bale Salonu, Küçük Hayvanat Bahçesi, Bilgisayar Salonu

b) Okul idareci, öğretmen, personel, bina vb. durumları

Bakanlığa bağlı diğer okullar gibi St. Georg Avusturya Okulları da her yıl Kasım ayında idari personel, öğretmen, yardımcı personel, öğrenci, bina, lojman vb. bilgileri kapsayan Form Meis G-1 ve G-3 ile E-1 ve E-2” leri kayıtlara göre dolduruyor ve bir üst yazı ile birlikte Bakanlığa gönderiyor. Şimdide oldukça ayrıntılı olan bu formlardan Erkek Okulu’nun 19.10.1989 tarih ve 010-561 sayılı yazı ile İstanbul Beyoğlu Milli Eğitim Müdürlüğü’ne yolladığı “**Form Meis G-1, G-2” ile ekleri incelenecektir**⁵⁷:

1988-1989 öğretim yılında hazırlık ve ortaokul 1. sınıfa yeni kayıt olmuş öğrenci sayısı 60, liseye ve ticaret meslek lisesine 19’dur. Yabancı uyruklu öğrenci sayısı ise biri kız ikisi de erkek olmak üzere toplam 3’tür ve hepsi de Avusturya uyruklu lise öğrencisidir. Okulda idari personel açısından 1 müdür 1 müdür başyardımcısı ve 2 de müdür yardımcısı bulunmaktadır. Yardımcı personel olarak genel idare hizmetlerinde 1 eğitim ve öğretim hizmetlerinde (rehberlik uzmanı ve belletici) 1 bayan ve yardımcı hizmetlerde 12 erkek hizmetli lise ve meslek lisesinde görev yapmaktadır.

Erkek Okulu bina durumu şöyledir:

Mülkiyet durumuna göre bina sayısı toplam 2, kira durumu yok, ısınma durumuna göre 2, kaloriferli ve fuel-oil yakıtlıdır. Lojman bulunmamaktadır.

⁵⁷ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter

Okul binalarının kullanılma durumu:

Halen derslik olarak kullanılan derslane sayısı 21, Fizik Laboratuvarı 1, Kimya 1, Fen Bilgisi 1, Bilgisayar 3, Müzik Odası 1, Kütüphane 1, İdari İşler için ayrılan oda sayısı (Md., Md. Yrd., Öğrt. Odası) 8, Daktilografi Dershanesi sayısı 1, Mesleki Uygulama Odası 1, derslane olarak kullanılmaya uygun boş derslane sayısı 1, müstakil olmayan Spor Salonu 1, müstakil olmayan Konferans Salonu 1 ve diğer oda sayısı 3'tür.

1882 yılında ilkokul olarak başlayan, 1889'da Erkek ve Kız olmak üzere iki idareye ayrılan, bu arada anaokulu ile el sanatlarını geliştirme sınıfı eklenen, 1905 yılından itibaren hazırlık sınıfları açılan ve 1908'de Ortaokul ile 2 senelik Ticaret Okulu eklenen, 1938'de 24.10.1962 tarih ve 420/3706 sayılı yazı ile lise derecesinde öğretim izni verilen hazırlık, orta ve lise olmak üzere 1994-1995 öğretim yılına kadar ayrı ve bu tarihten sonra da Erkek Okulu ile aynı müdürlükte birleşerek öğretimine devam eden St. Georg Avusturya Kız Okulu'nun bugüne kadar bina, tesis, teçhizat, öğrenci kapasitesi ile eğitimin kalitesini artırmak için alınan önlemler ve geçirdiği safhalar şöyledir:

Cumhuriyetin ilanından sonra Anadolu'dan gelen çocuklara dil öğrenebilme fırsatını verebilmek için yatılı kısmı geliştirilmiştir. Ancak 1982 yılında yer yetersizliği nedeniyle kapatılmıştır. Görsel-ışitsel Laboratuvarlar ile Fizik ve Kimya Laboratuvarları çağdaş düzeye getirilerek deneysel çalışmalara özen gösterilmiştir. Okul kütüphanesi ile okuma salonu yeniden düzenlenmiştir. Koro-Folklor ve Balo çalışmalarına ağırlık verilmiş, sporda özellikle voleybol çalışmaları ile müzikli jimnastik ön planda tutulmuştur⁵⁸.

⁵⁸ ÖÖKGMA., İstanbul St. Georg Avusturya Kız Lisesi Özel Dosyası.

Okulun esas öğretmenlerinin en son bitirdikleri okulun öğrenim süresine göre dağılımı ile lisans üstü eğitimini bitirenlerin sayısı:

Ortaokulda kadrolu olarak çalışan 4'ü erkek 3'ü bayan toplam 7 öğretmenden 2 bayan ile 1 erkek 2 yıllık yüksekokul, 2 erkek ve 1 bayan 3 yıllık yüksekokul ve 1 bayan da doktorasını bitirmiştir. Lisede 19'u erkek 4'ü bayan toplam 23 kadrolu öğretmenden 1 bayan 4 yıllık yüksekokul, 16 erkek ve 2 bayan yüksek lisansı bitirmiş, 3 erkek ve 1 bayan da hem yüksek lisans eğitimlerini hem de doktoralarını bitirmişlerdir. Meslek okulunda 4'ü erkek 6'sı bayan 10 öğretmenden 1 erkek ve 1 bayan 5 yıllık yüksekokul (Fakülte, Akademi ve yüksekokul) mezunu, 2 erkek 5 bayan yüksek Lisanslı ve 1 erkek doktoralıdır. İçinde bulunduğumuz 1998-1999 öğretim yılında yüksek Lisans ve doktorasını tamamlayan öğretim kadrosu sayısı daha da yüksektir.

1989-1990 Öğretim yılında öğretilen yabancı dilleri şunlardır:

Okulda zorunlu olan yabancı dil okulun öğretim yaptığı yabancı dil Almanca'dır. Orta okulda 265 erkek öğrenci, lisede 226 erkek 38 kız, Ticaret Meslek Lisesi'nde 24 erkek 78 kız öğrenci almanca ile öğretim yapmaktadır. Ortaokulda 110 erkek, lisede 226 erkek 38 kız, Meslek Lisesi'nde 29 erkek ve 78 kız öğrencinin yardımcı yabancı dili İngilizce'dir. Ortaokulda Latince veya Fransızca seçmeli dersleri bulunmamasına karşılık, lisede 5 erkek öğrenci Latince'yi, 16 erkek ve 25 kız ise Fransızca'yı seçmeli ders olarak almışlardır. 1989-1990 öğretim yılı itibariyle kız okulunda toplam 426 öğrenci bulunmaktadır. Bunlar hazırlık, orta ve lise sınıfı öğrencileridir. Erkek okulu ile aşağı yukarı aynı ilkeleri paylaşmaktadırlar.

c) St. Georg Avusturya Okulları'nda derslerin işleyişi

Bu okullarda bazı derslerin nasıl yapıldığını, amaçlarını ve zorluklarını belirleyebilmek için okul yıllıkları vb. yayınlara bir göz atmak gerekiyor. Zümre Öğretmenleri toplantılarının gerek derslerin işlenişi, gerekse bazı güçlüklerin aşılması konusunda çok belirleyici bir rolü olduğunu burada belirtmek zorundayız. Araştırmacının okulda, Türk ve yabancı ders öğretim elemanları ve idari personel ile yaptığı görüşme, röportaj ile zümre tutanaklarını yerinde incelemesi sonucunda vardığı kanaate göre eğitim öğretimin hemen hemen her safhasında Zümre Öğretmenler biraraya geliyorlar ve vardıkları prensip kararlarının uygulanıp uygulanmadığını bir sonraki toplantıda yeniden ele alıyorlar, yani Zümre Öğretmenleri bu tip okullarda ayrı bir önem kazanıyor. **Zümre Öğretmenleri başkanı Mahmedet Şahinler Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersleri hakkında bize şu bilgileri veriyor⁵⁹:**

Okulda Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersleri, Türk Millî Eğitimi'nin amaçları ve ilkeleri doğrultusunda yapılıyor. Bu amaçlar; toplumsal, kişisel, insanlık ilişkileri ve ekonomik hayat olmak üzere tanımlanır. Sözkonusu amaç ve ilkelerin gerçekleştirilmesi için öğretmenler büyük çaba harcamaktadırlar.

Türkçe; Türk Dili ve Edebiyat derslerinde genellikle öğrencinin gelişmesinde iyi bir ana dili öğrenmenin rolü hiçbir dersle ölçülemeyecek kadar büyüktür. Bunun için seçilen metinlerin zevkini tattırmak, bunlar üzerinde çalışarak anlamlarının söz ve yazı ile genişletilmesi, dil çalışmaları derslerin bel kemiğini oluşturmaktadır.

⁵⁹ Özel Sankt Georg Avusturya Lisesi Yıllığı, İstanbul 1982.

Öğrenciler, söz veya yazıyla anlatım konusundaki değişik çalışmalarla “güzel konuşma ve yazma” alışkanlığı kazanarak yeteneklerini geliştireceklerdir. Bu nedenle öğretmenin önemle üzerinde durması gereken şey; öğrencinin Türk dilini sevmesi, sözle ve yazı ile belirtilen düşünce ve duyguları iyi ve doğru olarak anlatması, bildiğini, düşündüğünü ve duygularını Türkçe sözle veya yazılı olarak anlatması ve bunu alışkanlık haline getirmesidir.

Bütün Türkçe Kültür Dersleri öğretmenlerin dilbilgisi ve yazım yanlışlarına çok dikkat göstermesi gereklidir. Ancak bu şekilde amaca birlikte ulaşabiliriz. Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı Dersleri'nin amaçlarından bir diğeri de okuma alışkanlığıdır.

1977'den beri St. Georg Avusturya Okulları'nda Almanca ve İngilizce öğretmeni olarak görev yapan Prof. Josef Tihanyi de Almanca öğretiminde Türk öğrencilerinin çektikleri türlü zorluklara değindikten sonra şöyle devam ediyor⁶⁰:

Türk öğrencisi bir anlatımı, bir olayı oluşturan cümle ve deyimleri nisbeten çabuk kavramaktadır; ancak ana dili Hint Avrupai dillerden biri olan öğrencilere göre, duyulan veya okunan bir anlatımı, çabuk ve doğru olarak anlamakta ve yansıtmakta oldukça fazla zorluklarla karşılaşmaktadır.

Öğrenciler bu durumdan kurtulmak için, genellikle en kötü yol olan “Türkçe'den Almanca'ya kelimesi kelimesine yapılan çeviri”yi seçiyorlar. Bu çeviri yöntemi de çoğunlukla yanlış anlatıma yol açmaktadır. Türkçe'de “ben gelmeye muktedirim” ifadesi “gelebiliyorum” olarak bir tek kelime ile (Almanca'da ise üç kelime ile

⁶⁰ J. Tihanyi, “Deutschunterricht Am Österr. St. Georgskolleg”, *Österreichisches Sankt Georgskolleg 1882-1982, İstanbul 1982*, s. 171-173.

Ich kann (zu ihm/zu...) kommen), buna karşılık “yardım etmek” veya “rahatsız etmek” fiilinin iki kelime ile (Almanca’da ise bir tek kelime ile “helfen” oder stören) anlatılabiliyor. Böyle yüzeysel bir gözlemle bile, Türkler için Almanca eğitiminde, öğrenci ve öğretmenin ne gibi meselelerle karşı karşıya geldiği görülmektedir. Ve bu yüzden St. Georg Avusturya Lisesi’ne kayıt olan öğrencilerin ilk yıl okudukları hazırlık sınıfında, birkaç ders hariç olmak üzere bütün dersleri Almanca olarak okumaları gereklidir; bu iki yılda edinilen bilgiler diğer yıllarda edinilecek olan bilgilere sağlam bir temel oluşturuyor, bu bir yıllık öğretimde gerçekten önemli gelişmeler kaydediliyor, bunu izleyen üç yıllık ortaokul ve dört yıllık lise döneminde birçok yeni dersin eklenmesi ve Almanca olarak okutulan derslerin azaltılması sonucunda, Alman dili öğretiminde ilerleme frenlenmekte, yanlış cümle yapıları ve her türlü hatalı anlatımlar yerleşmekte, dolayısıyla artan kararsızlıklar öğrenciyi anadili olan Türkçe’den çeviriye yöneltmekte ve böylelikle öğrenci ve öğretmen de aşılması güç zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Yabancı bir dil öğrenmek güçtür, ancak yeni bir dil öğrenirken alışlagelen yanlışları sonradan düzeltmek çok daha güçtür. Öğrencilere daha fazla yardımcı olabilmek için okula gelen her Almanca öğretmeni iki yıldan fazla bir süre okulda kalmaya karar vermiştir.

Diğer bir önemli husus da dilin, “konuşmak” ile yakından ilgili oluşudur. Her canlı dil yazılmaktan daha çok konuşulmaktadır. Bunun için, derste yazılı anlatımdan çok sözlü anlatıma öncelik verilmelidir. Öğrenciye, düşündüğünü ve bildiğini anlatabilme fırsatı tanınmalıdır.

Eğer geniş çapta bir gelişme sağlanmak isteniyorsa, Almanca öğretmenlerinin tamamının getireceği yeni çözüm öneri ve düşüncelerinin tartışılması, yıl içinde işlenecek konuların seçilmesi ve ağırlık noktalarının belirlenmesi (özellikle okunacak kitapların

belirlenmesi), şimdiye kadar olduğundan daha etkili bir şekilde ele alınması ve hep birlikte kesin bir yol çizilmesi gerekecektir.

Bütün bunların gerçekleşmesi durumunda, Almanca öğretmenlerinin, bazı öğrencilerin kıt olan dil bilgileri yüzünden “şok” geçirdikleri, “sıkıcı” Almanca dersleri oldukça azalacaktır.

1961 yılında St. Georg Avusturya Lisesi’nde Almanca öğretmeni olarak göreve başlayan C. Ammicht “Hazırlık sınıfında Görsel ve İşitsel Almanca Dersi” ile ilgili bilgi veriyor ve dersin amacını şöyle açıklıyor⁶¹:

“Hazırlık sınıfının amacı, öğrencilerin bundan sonra gidecekleri ortaokulda Almanca konuşulan bir dersi izleyebilecekleri bir “temel Almanca” oluşturmaktır (= Die Vorbereitungsklasse vermittelt durchwegs fremdsprachigen Kindern ein” Grunddeutsch”, mit dem sie dann dem deutschsprachigen Unterricht der anschließenden Mittelstufe folgen können)”.

İngilizce öğretmeni Wolfgang Wamlek ise bize şu bilgileri veriyor⁶²:

Avusturya Sankt Georg Lisesi’nde İngilizce öğretimi orta 2 sınıfında başlamaktadır, yani öğrenciler hazırlık ve orta 1 sınıflarında iki yıl Almanca öğrendikten sonra İngilizce’ye başlamaktadırlar. İkinci yabancı dil olan İngilizce için dönemlere göre haftalık ders saati durumu şöyledir:

⁶¹ C. Ammicht, “Audiovisueller deutschunterricht in der Vorbereitungsklasse”, **Österreichisches Sankt Georgskolleg 1882-1982**, s. 174-175.

⁶² **100 Jahre Sankt Georgskolleg, İstanbul 1982.**

Birinci dönemde (Orta'da)	: 4-4	8 saat
İkinci dönemde (Lise'de)	:	
Fen bölümünde	: 4-4-4-4	16 saat
Edebiyat bölümünde	: 4-4-4-5	17 saat
Ticaret bölümünde	: 3-3-3-3	12 saat

Birinci (orta) dönemdeki ders sayısının yarısı dil laboratuvarlarındaki çalışmalar için kullanılmakta ve bu suretle çabuk kavrama ve seri cevaplama ile doğru telaffuz sağlanmaktadır.

Bazı zorunluluklara işaret etmek isterim: Bir Türk öğrencisi için uzun ve kısa sesli harf arasında ayırım yapmak oldukça güç görünmektedir. Keza vurgu ve eş sözcükler bazı zorluklara neden olmaktadır. Öğrenciler Almanca'da "Relativ= izafi" cümleleri öğrendikleri için bunları İngilizce'de nisbeten kolay kavramakta ve kurabilmektedirler. Cümle yapısı, edat gerektiren fiil ve sıfatlar ile zaman uyumu, seneler boyunca süren engeller oluşturmaktadır Yeni gelen İngilizce öğretmenlerin, başlangıçta bazı deyimlerden ve kelimelerden vazgeçmelerini tavsiye ederim, zira bunlar, örneğin "itmek" eyleminin geçmiş zamanı veya "hasta" sıfatının değişleri, Türkçe'deki bazı uygunsuz kelimelere benzemekte olup, öğrencilerin dersi ihlâl edecek tepkilerine neden olmaktadır.

Orta ve lise sınıflarında İngilizce öğretimine zemin oluşturan kitap, Avusturya'daki benzer okullarda da kullanılan Alexander Stoldt tarafından hazırlanmış 5 ciltlik "New Concept English" kitabıdır. Ticaret bölümünde ise Schuster Spath'ın 4 ciltlik "From Basic to Business English"ders kitabı uygulanmaktadır.

Altı ders yılında uygulanan İngilizce öğretiminin hedefi, orta kısım dahil, lise dönemi için aşağıda belirlenmiştir:

Lisemizden mezun olan bir öğrenci, yaşına uygun, olağanüstü kelime ve deyimleri kapsamayan bir İngilizce metni, gereç

kullanmadan anlayabilmelidir. Okuduğu bu metni düzgün ve ideomatik bir İngilizce kullanmak suretiyle yazılı ve sözlü olarak ifade edebilmek zorunluluğundadır. Böyle bir metni düzgün ve iyi vurgulayarak okuyabilmelidir. Mezun olan bir öğrencimiz, normal sürat ile okunan bir metni sözlü ve yazılı olarak aktarabilme durumunda olmalıdır. Bir mezunun kelime hazinesi günlük yaşamın tüm önemli alanlarını kapsadığından, İngiltere ve Birleşik Devletlere seyahat ettiğinde, rahatlıkla meramını anlatabilmelidir. Bundan başka kelime hazinesi birkaç bilim alanını, iktisat ve politikayı da içermelidir; böylece mezun olan bir öğrencimiz, İngiliz veya Amerikan gazetelerini okuyup bu ulusların ekonomik ve siyasî yaşamlarını izleyebilmelidir. Bu kelime hazinesi, mezun olan İngilizce konuşan muhatabı ile, günlük olayların ötesindeki konularda bir konuşma yapabilmeli ve ona düşüncelerini yazılı olarak da aktarabilmelidir.

Mezun olan bir öğrenci, İngiltere ve Birleşik Devletler'in politik, iktisadî ve sosyal alanlardaki özelliklerini bilmeli ve bu özelliklere karşı anlayış gösterebilmelidir. Bu ulusların sorunlarının çözümü için kullandıkları çare ve yöntemlerin bilinmesi, mezunlarımızın kendi sorunlarının çözümü için de yararlı olabilecektir.

19. ve 20. yüzyıl edebiyatından seçilen örnekler, mezun olan öğrencilerimize sadece lisan bakımından değil, başka uygarlıkları yakından tanıyabilmek açısından da yararlı olmaktadır. Böylece öğrencimiz kendi yaşam tarzı hakkında fikir yürütebilecek, kendi becerilerini layık ile takdir edecek ve diğer ulusların özelliklerine de saygılı olmayı bilecektir.

Basit bir şekilde İngilizce olarak meramını anlatabilmek becerisi, orta 3 sınıfı sonunda sağlanmış olmalıdır, zira birçok öğrenci

bu sınıf ile öğrenimlerini sona erdirmektedir. **Ticaret Bölümü'nde, İngilizce'den erişilmek istenen hedef aşağıda belirlenmiştir:**

Ticaret Bölümü'nden mezun olacak öğrenci, orta ağırlıkta bir İngilizce metni veya ticari mektubu, gereç kullanmadan anlayabilmeli ve içeriğini sözlü veya yazılı olarak düzgün bir İngilizce ile aktarabilmelidir. Mezun olan öğrenci böyle bir metni akıcı, düzgün ve doğru vurgulayarak okuyabilmelidir.

Bir Ticaret Bölümü mezununun kelime hazinesi günlük yaşamın bütün önemli alanlarını ve bir ticari mektup yazabilmek için gerekli deyimleri ihtiva etmelidir. Ticari Bölümü mezunu Britanya ve Amerika uygarlıklarını tanımalı, İngiliz ve Amerikan gazetelerini okuyup anlayabilmeli ve böylece bu ulusların ekonomik ve politik yaşamlarına ilgi duyabilmelidir.

Ticaret mezunu, İngilizce konuşan muhatabı ile basit ticari konuşmalar yapabilmeli ve ticari konular içeren mektuplar yazabilmelidir. Mezunlarımızdan bir çoğunun, katıldığı Üniversiteye Giriş Sınavı sonucunda, Türkiye'de İngilizce öğretim yapan Üniversitelere (Boğaziçi ve Ortadoğu Üniversitesi), hazırlık sınıfından geçmeden doğrudan doğruya kabul edildikleri memnuniyetle görülmüştür. Bu özellik ancak İngilizce dili ile öğretim yapan okulların mezunlarına nasiptir. İngiltere veya Amerika'da öğrenimlerine devam eden bir çok mezunumuz bizi ziyaret ettiklerinde, kendilerine aktardığımız lisan ve kültür bilgileri sayesinde, bu memleketlerdeki öğrenimlerini hiç zorluk çekmekten sürdürdüklerini ifade etmektedirler. Geleneksel "Strudeltag" (eski mezunlar günü) da, bugün önemli mevkiler işgal eden mezunlarımız, kendilerine aktarılan İngilizce bilgisinin yaşamlarında ne önemli rol oynadığını tekrar tekrar belirtmektedirler. Ticaret Bölümü mezunlarımız, Almanca ve İngilizce lisan bilgileri sayesinde, tanınmış

firmalarda kolaylıkla ve adeta kapışılarak çalışma imkanı bulmaktadırlar.

Avusturya Sankt Georg Lisesi'ndeki İngilizce derslerinin bu düzeye erişmesi ve bu kadar beğeni toplaması sadece hâlen okulumuzda faaliyet gösteren İngilizce öğretmenlerinin meziyeti değildir. Özellikle bizden önceki İngilizce öğretmenlerinin payı büyüktür. 25 yıllık faaliyetim sırasında işbirliği yaptığım İngilizce öğretmenlerinin adlarını aşağıda belirtmek suretiyle bunların bir dereceye kadar unutulmalarını önlemek arzusundayım.

Prof. Gerhard Ender'in kaleme aldığı "Matematik Eğitimi'nde Varılmak İstenen Hedef" başlıklı yazıda ise bu dersin genel sorunları ve hedefi anlatılmaktadır⁶³:

Bay Ender'e göre Avusturya Sankt Georg Lisesi'nde Matematik Öğretimi'ni iki açıdan incelemek gerekir:

1. Okulumuza alınan öğrencilerin bilgi düzeyleri nedir?
2. Erişmek istenen hedef ne olmalıdır?

Birinci sorunun açıklamasını şöyle yapıyor:

Öğrenciler okula beş yıllık ilkokulu bitirdikten sonra gelmekte ve önce hazırlık sınıfına alınmaktadır. Öğrencilere bu sınıfta bir yıl süreyle Almanca öğretilmekte, Matematik dersi olarak öngörülen haftalık üç ders saatinde ise kendilerine Almanca Matematik deyimleri belletilmekte, ilkokul beşinci sınıfta edindikleri bilgiler tekrarlatılmakta ve etraflıca işletilmektedir. İşte bu aşamada öğretmeni son sınıfa gelene kadar uğraştıracak bazı problemler doğmaktadır.

⁶³ Gerhard Ender, "Mathematikunterricht als Herausforderung", **Österreichisches Sankt Georgskolleg 1882-1982**, s. 176-178.

İlkokulda öğrenciler daha çok ezbere dayanan bir sistem içinde yetiştirilmişlerdir. Ezbercilik ise Matematik konusunda büyük bir engel oluşturmaktadır.

Öğrenci ilk aylarda bağımsız çalışma ve düşünmeğe zorlanmazsa ve ileride bu çeşit çalıştırılmaya devam edilmezse, alışmış olduğu öğrenme sisteminden hiçbir şekilde kopamayacaktır.

Bu konuda daha da ağır basan ikinci bir faktör, hiçte küçümsenecek gibi değildir. Bu da öğrencilerdeki eleştiri eksikliğidir. Öğrenci, her söyleneni duraksamadan kabullenmektedir. Öğretmenin öğrenciyi bu durumdan sıyrabilmesi onu düşünmeğe ve eleştiriye zorlayan bir biçimde eğitebilmesi için, aralıksız uğraşması gerekmektedir. Öğrenciye salt bilgi verme çalışmasının yanı sıra, bu konudaki uğraşlarımızı da ödevlerimiz içinde saymalıyız.

Dil konusu, başlangıçta hem öğrenci hem de öğretmen açısından büyük bir engel oluşturmaktadır. Bir yanda bir yıllık Almanca öğretiminden sonra Matematik dersini Almanca olarak yürütmeye zorunlu olan on iki yaşındaki küçük öğrenci, diğer yanda anadilini çok basit sözcükler ve cümleler aracılığıyla ve yan cümleler kullanmadan, öğrencinin anlayabileceği bir biçimde kullanmaya zorunlu bir öğretmen.

Gerhard Ender ikinci sorunun açıklamasını da şöyle yapıyor:

Avusturya Lisesi olarak biz, hem Türk, hem de Avusturya eğitim programını uygulamaya zorunluyuz. Bu iki eğitim programı genellikle birbirine uymaktadır. Ancak her iki programda da bulunmayan, fakat bulunması gerekli olan ders konuları olduğundan, bu durum programa bazı ekler konularak halledilebilmektedir.

Ana sorun Matematik dersinin edindiği amacın ne olacağıdır? Öğrenci hangi amaca ve ne için yönlendirilmelidir? Matematik öğretmeni olarak ben hangi amaca yönelmeliyim? Bu konumda çeşitli okul sistemleri, metot ve didaktik görüşler çatışmaktadır. Avusturyalı bir öğretmen olarak ben öğrenciyi bağımsız çalışmaya ve kritikselleştirmeye, onu problemlere anlayış ve ilgi ile yaklaştırmaya ve sonunda onu “olgunlaştırmaya” çalışmalıyım.

Ancak, içinde bulunduğumuz durum bambaşkadır. Bir öğrencinin Üniversiteye kabul edilmesi, Üniversite Giriş Sınavının sonucuna bağlıdır. Bu sınav, eğitimini dış ülkelerde yapmak isteyen öğrenciler için de bir önkoşuldur. Bu giriş sınavında öğrenciye birçok soru sorulmaktadır. Öğrenci cevapların içinde doğru olanını işaretleyecektir. Kendisine bu iş için ayrılan süre, soru başına kırk saniye gibi kısa bir zamandır. Eğer öğrenciyi bu giriş sınavına hazırlayacaksam ki, buna bir anlamda zorunluyum, öğrenciye bir soruya en kısa zamanda nasıl cevap verilebileceğinin şematik açıklamalarını vermek, ona bazı ipuçları öğretmek zorundayım. Sorun bu açıdan ele alındığından öğretmenin içine düştüğü çelişki ortadadır.

Sekiz yıl boyunca öğrenciye ezberlememesi, problemleri çözerken düşünmesi gerektiği aşılanmıştır. Şimdi ise birdenbire soru üzerinde uzun boylu kafa çalıştırmadan, onu en kısa sürede nasıl cevaplandırabileceği öğretilmelidir. Bu arada dil probleminin de ikinci kez karşımıza çıktığını belirtmek gerekmektedir. Ancak, bu kez ters yönden. Sekiz yıl süresince öğrenci tüm Matematiksel deyimlerini Almanca olarak bellemiştir, öyle ki, arkadaşları ile Türkçe konuştuğu zaman bile, Matematik terimlerini Almanca olarak kullanmaktadır. Tüm öğrenim süresince bu problemleri Almanca olarak kavramaya alıştırmıştır. Türkçe deyimleri bilmemektedir. Üniversite Giriş Sınavında ise doğal olarak bütün problemler Türkçe olarak sorulmaktadır.

Bu yazının başında Matematik eğitimindeki iki ayrı görüşten söz edilmişti. İşte bütün öğretmenlerin verdikleri savaş bu iki uç arasında ortaya çıkmaktadır. Bu savaşı öğretmen birçok şeye karşı, birçok şey uğruna sürdürmektedir. Bu savaşın ve uğraşın kuşkusuz bir değeri vardır. Öğretmenlerin Avusturya'da ve dünyanın tüm diğer ülkelerinde de sürdürdükleri savaş, buradakinden farklı değildir. İşte Matematik ve Almanca öğretmenlerinin görevleri ve işte sınıftan sınıfa değişen optimal bir orta yol arama uğraşları. Öğrenciyi her iki amaca da uyabilen bir biçimde ve aynı zamanda da en iyi biçimde yetiştirmeyi amaçlayan bu uğraşın ve başka bir kültürle yoğrulu komşu ülke insanları ile işbirliğinin ve bu insanın küçümsenmeyen yetenekleri, özellikle Fen dallarındaki becerilerini geliştirmede verilen savaşın yarattığı sevinç yadsınmaz.

Fen Dersleri öğretmeni Werner Eidher “Kız Okulunda Altı Yıl Boyunca Yaptığım Fen Bilgisi Öğretimi” başlığı altında şu bilgileri veriyor⁶⁴:

“Fen Bilgisi” birçok kız öğrenci için sihirli bir sözcük olmuştur. Büyük bekleyişler, ilkokuldan ve yakın çevreden getirilen yetersiz temel, kolay olmayan sınavlara karşı duyulan korku ve heyecan, bütün bunlar öğrencilerin çoğunun bu dersteki başlangıcı olmuştur. Fen Bilgisi okutan öğretmen için de zorluklar öğrencilerinkinden daha az değildir. İhtisas yapmış bir öğretmen için, belli kavram ve olayları basit sözcüklerle anlatmak, küçümsenecek bir iş değildir. Fen Bilgisi dersi orta kısmın 3 sınıfında 4 er saat okutulduğundan beri, Avusturya'da birinci dönemdeki 4 sınıfta okutulan müfredat programı, bizde de uygulanabilmiştir. Orta 1 sınıfında Tabiat Bilgisi, bu dersin ağırlık noktasını teşkil etmektedir.

⁶⁴ Werner Eidher, “Sachs Jahre Fenunterricht an der Mädchenschulle” Österreichisches Sankt Georgskolleg 1882-1982, İstanbul 1982, s. 178-179.

Gözlem yeteneği gelişmemiş öğrencilerde ilgiyi uyandırmak, esasen çocuklarda mevcut olan doğa sevgisini canlandırmak amacı ile, tabiat ile ilgili levhalar, canlı hayvanlar ve Türkiye’de yetişen en önemli bitkileri devamlı değiştiren sergilerde teşhir ederek ve nihayet projeksiyonlar ile, çocuklarda doğayı gözleme hevesi uyandırılmaktadır; bu heves lise sınıflarında da devam etmektedir.

Orta 1 sınıfında nisbeten daha kolay olan tabiatı gözleme ve tasviri ödevleri, orta 2 ve orta 3, sınıflarında ele alınan daha zor Fizik ve Kimya konularının öğrencilerce kavranmaları için, elverişli bir zemin teşkil etmektedir.

Öğretmen bu dersleri verirken ifadesinde, öğrencilerin lisan bilgisi seviyesine inerek, onların anlayabilecekleri bir tarzda açıklamada bulunmak zorundadır. Çalışma yöntemi bakımından Kız Okulu’nda “Biyoloji, Fizik ve Kimya Laboratuvarları”nın bir birine yakın, ortak dershanenin de bunların yakınında bulunması Fen Bilgisi dersinde, bu üç ayrı dalda ortak örnekler hazırlayabilmek yönünden, uygun bir ortam sağlamaktadır.

Beş yıl önce yapılan bazı değişiklikler sayesinde öğrencilere bu dersi özel araştırma imkanları yaratılmıştır. Sekiz öğrenciye aynı anda ayrı ayrı çalışabilme olanağı verilmek için laboratuvar gerekli araç ve gereçlerle donatılmıştır.

“Fen kolu”na karşı duyulan ilgi o derece çoğalmıştır ki, son yıllarda bu kol’a giren kız öğrencilerden her biri kol çalışmalarına katılmış ve devamları son derece muntazam olmuştur. Disiplin yönünden hiçbir sorunla karşılaşmadığı için, tek kişi için ön görülen araştırma yerlerinde, iki öğrenciye aynı anda çalışma imkanı verilebilmiş ve böylece her kol faaliyetine 16 öğrencinin katılma olasılığı sağlanmıştır. Deneylein seçilmesinde, her şeyin öğrencilerce

yapılabilmesi, göz önünde bulundurulmuştur. Pratiğe dönük deneyler arasında en çok ilgi uyandıranlar şunlar olmuştur: Alçı kalıpları içinde yapılan madeni dökümler, tekstillerin boyanması ve boyaların çıkartılması, basit cam aletlerin yapılması ve “Biyoloji kolu” için hazırlık niteliğini taşıyan mikroskop ile araştırmalar.

Bu basit, kolaylıkla sonuca götüren deneylerin, kız öğrenciler tarafından bizzat yapılması, kendilerine büyük güven sağlamıştır. Şu husus da gözden kaçırılmamalıdır. Diğer derslerde bu şekilde deney yapabileme imkanı mevcut değildir. Bunun için orta 2 sınıfında da bu çeşit çalışma imkanı sağlanmalıdır, zira bu yaştaki öğrencilerde bu nev’i çalışmalara karşı büyük heves vardır.

“Altı senelik öğretim faaliyetime bir göz attığım zaman, kız öğrencilerin üç yıllık “Fen Bilgisi” öğrenimlerine rağmen, örümcek ve elektrik cereyanına karşı duydukları korku duygusunun hiçbir surette azalmadığını saptamış bulunmaktayım. Buna rağmen, kız öğrencilerin çoğunun, konuyu layıkıyla benimsemiş olarak, Lise bölümünün Fen dalında öğrenimlerini devam ettirebilmeleri için gereken zemini hazırlamış oldukları söylenebilir.”

Tarih, Coğrafya ve Sosyal Bilgiler ve Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi derslerinin temel amaçları da şu şekilde belirtilmektedir⁶⁵:

a) Öğrencilere başta kendi ülke Coğrafyamız, ulusumuzun Tarihi ve Dünya Tarihi, Coğrafya’sı hakkında temel bilgiler vererek, düşünce ve görüşlerini genişletmek, bilinçli, bilgili, gençler yetiştirmek.

⁶⁵ 100 Jahre Sankt Georgskolleg, İde Ajans Tic. Ltd. Şti., İstanbul 1982.

b) Türk gelenek ve göreneklerini öğreterek, yaşatılmasını sağlamak,

c) Türk inkılâbının anlamını; şumulünü ve tarihi önemi kavratılarak Atatürk'ün Türk Ulusu ve bütün dünya için açtığı geniş ufukları belirtmek, Millî şuuru ve Millî benliği kazandırmak, insanlık duygularını geliştirmek,

d) Uluslararası barışın sağlanması ve kardeşliğin sürdürülmesi "Yurtta Barış, Cihanda Barış" prensiplerini gençlik arasında ilke edinilmesini sağlamaktır.

Ve son olarak da Ticaret dersleri ile ilgili olarak verilen bilgiler şöyledir⁶⁶:

Üniversiteye Giriş Sınavları Sonuçlarını gösteren bilgisayar listelerinde yıllardan beri Avusturya Sankt Georg Ticaret Lisesi Türkiye'nin en iyi okulları arasında yer almaktadır.

Son üç yılda mezunlarımız, Türkiye'deki 658 Meslek Okulu arasında elde ettikleri puanlarla birinci sırayı almışlardır.

Genellikle, bütün son sınıf öğrencileri, iki basamaklı Üniversite Giriş Sınavları'na katılıp, üstün başarı sağlamalarına rağmen, bunların ancak % 70'i Türkiye'de veya Avusturya'da Yüksek İktisat okumaktadır. Mezunların % 30'u diplomalarını alır almaz, edindikleri bilgileri özel sektörde uygulamaya koymaktadırlar. Hüküm süren işsizliğe rağmen, bu mezunlarımız kapışılmakta, yüksek ücretler karşılığında çalışmakta ve kısa zamanda yüksek mevkilere ulaşmaktadırlar.

⁶⁶ 100 Jahre Sankt Georgskolleg, İstanbul 1982.

Avusturya Lisesi'nde uygulanan eğitimin başarı sağladığı bir gerçektir.

Burada Ticaret dersleri öğretmenlerinin karşı karşıya buldukları güç bir sorun şudur. Bir taraftaki Türkiye'deki Ticaret Lisesi müfredat programı uygulanmakta, diğer taraftan ise Avusturya'da beş yılda okutulan dersler St. Georg Avusturya Lisesi'nde dört yıla sığdırılmaktadır. Türk ve Avusturya ders öğretim programlarının uygulama zorunluluğu öğrencileri ağır bir çalışma baskısı altına almaktadır. Birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar öğrenciler haftada 36-38 ders yapmak zorunluluğundadır. Ticaret dersleri öğretmenleri Türkiye'deki ticaret, maliye, vergi kanun ve tebliğlerini incelemeyi görev saymaktadırlar. Bu iki farklı konuyu yerine getirmek için, hem öğrencilerin olağan üstü çabaları, hem de öğretmenlerin çok fazla çalışmaları gerekmektedir.

Hem Türk Milli Eğitim Programını, hem de Avusturya ders öğretim programını uygulamak amacı ile Avusturya Sankt Georg Lisesi'nde aşağıdaki Ticari dersler okutulmaktadır.

Yıl	Haftalık Ders Sayısı	Dersin Adı
1	2	Ticaret Matematiği
1, 2, 3, 4	18	Ticaret Bilgisi
1, 2, 3, 4	15	Muhasebe
3, 4	4	Ticaret Hukuku
4	2	Maliye

Her dersten, her yıl altı yazılı yoklama öngörülmektedir. Müfredatın genişliği, öğretmenler arasında işbirliğini zorunlu kılmaktadır. **Çeşitli derslerdeki ortak konuları tekrar tekrar ele almamak amacı ile, öğretmenler aralarında uyum sağlamak zorundadırlar. Modern araç ve gereçler kullanılarak öğretmenlerin işi, bir dereceye kadar kolaylaştırılmaktadır. Overhead projektörü, filmler, video kasetleri, ticari konuları kapsayan**

Mikro Prosesör'ler, Kimya ve Fizik laboratuvarları bunlardan bazılarıdır.

“Öğrenci, öğretmen ve okul idaresi arasındaki uyumlu işbirliği sayesinde, Türkiye'deki okulumuzun bulunduğu yüksek düzeyi bundan sonra da muhafaza edeceğinden şüphe edilmemelidir.”

Görüldüğü gibi St. Georg Avusturya Okulları'nda ders öğretim programlarının uygulanmasında öğretmenler birtakım güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Ancak bu güçlükler, öğretmenler arasında yapılan çeşitli toplantılarla dile getirilmekte ve okul idaresi ile öğrencilerin uyumlu işbirliği sayesinde çözüm yolları aranmakta ve bulunmaktadır. Okulda kullanılan modern araç ve gereçler de öğretmenlerin işlerini önemli ölçüde kolaylaştırmaktadır.

c) Derslerde kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri

St. Georg Avusturya Okulları'nda, derslerin öğrencilere aktarılması sırasında yıllar itibariyle dersin amacına ve sınıf seviyelerine göre değişik yöntem ve teknikler kullanılmıştır. Bu okullarda örneğin Kız Okulu'nda 1930-40'lı yıllarda uygulanan yönetmeliğine göre buraya gelen kız öğrenciler için daha çok ev hanımı olacakları düşüncesiyle ev işlerine ait bilgiler ön plana çıkarılmıştı. Ancak bu anlayış zamanla değişmiş ve 1958'den sonra lise kısmının açılmasıyla da amaç değişmiştir. Erkek Okulu'nda ise 1904'lerden özellikle 1916'dan sonra lise ve ticaret okulunun diplomaları Osmanlı Devleti Makamları tarafından tanındıktan sonra, okulun öğrenci yetiştirme amacında değişmeler olmuştur. Ülkemizde Batıcılık ruhunun yayılması ve Avrupalı anlayışla çalışma yöntem ve sistemlerinin kurulması, devlet bütçelerine yük getirmeden Özel Sektör ile Serbest Mesleklerin en çeşitli ve en yenisine atılma

hareketlerinin hız kazanması gibi sosyal ve ekonomik yaşamımızla ilgili konuların önem kazanması ders programlarına da yansımıştır. Bu okulların özellikle Cumhuriyet dönemine ait kurum yönetmelikleri, ders öğretim programları, haftalık ders dağıtım çizelgeleri vb., öğretmenler tarafından hazırlanan yıllık ders planları, okul yıllıkları vb. yayınlarda yer alan derslerin işlenişiyile ilgili Zümre Başkanlıkları'nın yazı ve açıklamaları ile araştırmacının öğretmen, idareci, mezunlarla yapmış olduğu röportajlar ve ayrıca bu okullarda görev yapmış veya yapmakta olan Türk veya Yabancı öğretmenlerin anı, görüş, düşünce ve mektupları, bazı devlet adamı ve yetkililerin yıllıklardaki okul hakkındaki sözleri gözden geçirildiğinde yurdumuz Türkiye'nin ulusal, ekonomik, sosyal, bilimsel ve edebî vb. birçok alanlarda eleman yetiştirilmesi hedeflerine paralel olarak değişik programların uygulandığı görülecektir⁶⁷.

Yukarıda da belirtildiği üzere St. Georg Okulları'nda öğretme ve öğrenme yöntemlerinde zaman içerisinde değişik uygulama yapılmıştır. Bu durum, Türkçe olarak yapılan derslerde olduğu gibi Almanca olarak yapılan derslerde de kendini göstermiştir.

Almanca derslerinde genellikle bilinen şu yöntemlerin uygulandığı anlaşılmaktadır:

1. Die grammatik-Übersetzungsmethode
2. Die direkte Methode
3. Die vermittelnde Methode
4. Die audio-linguale Methode
5. Die audio – visuelle Methode

⁶⁷ Süleyman Büyükkarcı, İstanbul Sankt Georg Avusturya Lisesi, Konya 1995, s. 146-147.

Grammer-tercüme yöntemi:

Bu yöntem eski Grek ve Latin Dili'nde olduğu gibi, modern yabancı dil (İngilizce, Fransızca...) öğretiminde yüz yıl önce uygulanmaya başlandı⁶⁸:

1. Bu yöntemde yabancı dilin grameri (çekimler, ...) ve onunla ilgili kurallar ezberleniyordu; cümleler yabancı dilde düzenleniyordu.

2. Ana dilden yabancı dile, yabancı dilden ana dile tercüme yapılıyordu.

3. Ders dili yabancı dil değil bilakis ana dil idi.

Öğrenciler gramer metodunun yardımıyla gramer şekillerini öğreniyorlardı, yabancı dil hakkında teorik bilgilerle donatılıyorlardı, fakat onlar bu dili konuşamıyorlardı. Yabancı dil öğretiminde en önemli dört husustan (dinleme, konuşma, okuma, yazma) yüzme üzerinde en fazla duruluyor diğerlerine değer verilmiyordu.

Die direkte Methode adı verilen doğrudan yöntem:

Bu yöntem 19. yüzyıl sonlarına doğru oluştu. Gramer-tercüme yöntemi zamanla daha fazla eleştiri almaya başlamıştı, çünkü öğrenciler bu yöntemde dili konuşmadan öğreniyorlardı. Fakat modern yabancı diller bugün olduğu gibi esas itibariyle bir iletişim aracı olmak durumundaydılar, o halde karşılıklı anlaşma araçlarıdır, bu amaç hesaba katılmıyordu. **Doğrudan yöntemde:**

1. Dilin esas görevi "konuşma"dır; eğer biz konuşuyorsak, bir konuşma olayı olur. Bundan dolayı derste "yazma" artık daha fazla ilk sırada yer almamalıdır, bilakis dinlediğini anlama ve konuşma becerikliği önem kazanmalıdır.

⁶⁸ Manfred Boschek, *Arbeitstexte zur Methodik des Deutschunterrichts an Mittelschulen*, Ankara 1978, s. 7-13.

2. Dilin temel elemanı “harf” değil de ses olduğu için derste seslerin teşkili ve tam telaffuzuna dikkat ediliyor.

3. Yeni gramerler ile ilgili materyaller “deduktiv” adı verilen eski yöntemle göre yapılıyordu. Şimdi ise öğretmen “induktiv” yöntemine göre çalışıyordu. Bunun anlamı ne idi?

a) Das deduktive Verfahren. Bu yöntemde, eğer öğretmen yeni bir terkihi (strüktür) vermek isterse, önce kuralı veriyor sonra bu kurala örnekler gösteriyor.

b) Das induktive Verfahren. Burada öğretmen örnek cümlelerle yahut sıra alıştırmalarla başlıyor, sonra bundan kural türetiyor, tüme varıyor.

4. Yabancı dil, ana dili gibi öğrenilir. Eğer küçük çocuklar kendi ana dilini öğrenmek isterlerse, büyüklerden duydukları sözcük ve ifadeleri sık olarak tekrarlıyorlar. Çocuklar, büyüklerin dilini severek “taklit” ediyorlar.

Die vermittelnde methode adı verilen “tavassut” yöntemi:

Bu yöntem aşağı yukarı zamanımızdan 51 yıl önce yani 1948 yıllarına ait bir yöntemdir.

1. Bu yöntemle göre de yabancı dil esas itibarıyla bir iletişim aracıdır; bu yüzden o her şeyden önce “konuşulmalıdır”. Fakat bununla birlikte “yazma” ya da yeniden daha fazla önem verilmelidir.

2. Ana dili, kelime hazinesinin açıklanmasında arasıra kullanılabilir; yabancı dildeki bir açıklama için çok zamana gereksinim vardır, örnek olarak eğer soyut sözcükler açıklanırsa.

3. Gramer, “induktiv” çalışılır; kurula yeniden değer veriliyor.

4. Tercümeyle yeniden izin veriliyor.

Bu yöntem bugün hâlâ birçok modern yabancı dil öğretiminde kullanılıyor.

Die audio-linguale Methode:⁶⁹

Bu metot 2. Dünya Savaşı'ndan sonra oluşmuştur. Bu metot'ta, duyduğunu anlama ve konuşma, öğrencilerin elde etmek zorunda oldukları en önemli yetkinliktir. Die audio-linguale Methode'ye göre dil bir iletişim aracıdır. "Konuşma" anlaşmada kullanılan bir olaydır. Dersin amacı öğrencinin güncel bir durumda tabii olarak konuşabilmesidir. Bu amacı ulaşmak için öğrencilerde "dil alışkanlıkları" oluşturulmalıdır; bunu için herşeyden önce dersin başlangıcında birçok cümle yapısını örnek olarak öğrenirler. Bir örnek cümle yapısında bir sözcük yer değiştirebilir, fakat cümlenin yapısı değişmez, örnek olarak aşağıdaki cümleler verilebilir:

Ich gehe mit meinem Freund ins Kino (Arkadaşımın sinemaya gidiyorum)

Ich gehe mit meinem Freund zur Post (Arkadaşımın postaya gidiyorum)

Ich gehe mit meinem Freund nach Haus (Arkadaşımın eve gidiyorum)

Bu cümle yapı örnekleri günlük birçok durumlarda kullanılabilir. Cümle yapı örnekleri özellikle dil laboratuvarlarında uygulanıyor.

Bu yöneme göre hazırlanmış kitaplar da vardır. Örnek olarak Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi orta dereceli okullar için

⁶⁹ Süleyman Büyükkarcı, İstanbul St. Georg Avusturya Lisesi, s. 148.

hazırlanan ve yakın zamanlara kadar da kullanılan “Wir lernen Deutsch” adlı kitap bunlardan birisidir⁷⁰.

Die audio-visuelle Methode⁷¹:

Bu yöntem ise artık günümüzde uygulanan hem kulak hem de göze hitap eden, işitme, konuşma, okuma ve yazmaya önem veren bir yöntemdir. St. Georg Avusturya Lisesi ve Ticaret Okulu’nda denenip geliştirilmek üzere Bakanlık Makamı’nın kabul ettiği⁷² 27.11.1989 tarihli Almanca Öğretim Programı okulun Dil Laboratuvarlarında, tepegöz, kaset çalar, video, televizyon ve hatta bilgisayar vb. araç ve gereçler yardımıyla uygulanmış ve iyi sonuçlar alınmıştır.⁷³

Uzun yıllar St. Georg Avusturya Okulları’nın müdürlüğünü yapmış olan Ernest Raidl ile yapılan röportaj⁷⁴ kendisine, bu okullarda bugüne kadar genel olarak hangi öğretim yöntemlerinin uygulandığı sorulmuştur. Alınan cevapta Almanca ve hatta Türkçe derslerde aktif yöntemin kullanıldığını ancak, esasında anılan yöntemlerin tümünün bu okullarda kullanıldığını ifade etmiştir. Benzeri cevaplar, şimdiki müdür Franz Kangler⁷⁵, Türk Müdür eski başyardımcısı Nejat Günsel⁷⁶, Coğrafya Öğretmeni Mehmet Hancı⁷⁷ ile yapılan röportajlardan ve şimdiki müdür başyardımcısı Burhan

⁷⁰ Süleyman Büyükkarcı, a.g.e., s. 148-149.

⁷¹ “Burhan Bun’ın İstanbul’dan gönderdiği 9.3.1993 tarihli mektup

⁷² Süleyman Büyükkarcı, a.g.e., s. 149.

⁷³ TTDA., Kurul Karar Defteri, Yıl 1989, karar No: 164, C. 14, s. 158-164.

⁷⁴ Süleyman Büyükkarcı, a.g.e., s. 149.

⁷⁵ Ernest Raidl, - St. Georg Avusturya Lisesi Eski Müdürü- “St. Georg Avusturya Okulları” ile ilgili Röportaj (İstanbul 29.7.1992).

⁷⁶ Franz Kangler, - St. Georg Avusturya Lisesi Müdür- “St Georg Avusturya Okulları” ile ilgili röportaj (21.07.1992)

⁷⁷ Nejat Günsel, -St. Georg Eski Türk Müdür Başyardımcısı- “St. Georg Avusturya Okulları” ile ilgili, röportaj (İstanbul 22.07.1992).

İscan⁷⁸ ve öğretmenler Sr. Petra Pronegg⁷⁹ ve Mag. Helmut Auernig⁸⁰'in mektuplarından anlıyoruz. **Erkek Okulu'nda Fizik ve Informatik, Kız Okulu'nda da Matematik dersine giren Helmut Auernig nasıl ders verdiğini ve yöntemini aynen şöyle açıklıyor:**

“Derslerin büyük bölümü, ananevi önden ders anlatma-takrir şeklindedir (Overhead projektörler yahut ta video gibi görsel-işitsel araçların yardımıyla) usul, grup dersi: öğrencilerin aktif işbirliğine daima büyük önem veriliyor.”

Bu konuda son olarak denilebilir ki St. Georg Avusturya Okulları'nda uygulanacak yöntem ve teknikler önce Zümre Öğretmenleri toplantılarında dile getirilmekte daha sonra Öğretmenler Kurulu toplantılarında konu olgunlaştırıldıktan sonra, derslerin amaç ve ilkeleri, öğrenci ve sınıf seviyeleri gözönünde tutularak esnek bir tutum sergilemektedir. Öğrencileri ezbercilikten uzak, araştırmaya değer verebilen analiz ve sentezler yapabilecek şekilde yetiştirmeye özen gösterilmektedir.

2) Çeşitli İstatistikler ve öğrenci başarısı

a) Mevcut öğrencilerin derslerdeki başarı oranı

Araştırmacı burada öğrencilerin sınav ve başarı durumlarından bahsederken aynı zamanda Ders Yılı Raporları, Öğrencilerin Hangi Kentten geldikleri ve Velilerin Mesleki durumları ile ilgili bilgiler de verecektir. Öncelikle, 1942-1943 ve 1943-1944 öğretim yılına ait istatistiklerden başlanacaktır.

⁷⁸ Mehmet Hancı, -St. Georg Avusturya Lisesi Öğretmeni- “St. Georg Avusturya Okulları” ile ilgili röportaj (İstanbul 24.07.1992).

⁷⁹ Petra Pronegg'in 29.03.1993 tarihli İstanbul'dan gönderdiği 9.3.1993 tarihli mektup.

⁸⁰ Helmut Auernig'in 10.2.1993 tarihli İstanbul'dan gönderdiği mektup.

1942-1943 öğretim yılında İstanbul Alman St. Georg Lisesi ve Ticaret Okulu'nun⁸¹ ortaokul kısmı hazırlık sınıfına 45, orta 1'e 29 ve lise 1'e 25 olmak üzere toplam 99 öğrenci kayıt yaptırıyordu. Bunlardan 1 yıl içinde okuldan ayrılanların sayısı 1'i kovularak, 28'i başka nedenlerle olmak üzere 29' idi. Ders kesiminde hazırlık, orta I, II, III ve lise I, II, III olmak üzere gündüzlü öğrenci 160, paralı 42, parasız 4, toplam 206 öğrenciyi buluyordu. Yapılan sınav sonunda doğrudan doğruya ve sözlü ile sınıf geçenler 108, bütünleme ve engelle sınıf geçenler 51, sınıfta kalanlar 47'yi buldu. Haziran döneminde ise diploma alanlar 17, Eylül döneminde 16 oldu.

1942-1943'de İstanbul Alman St. Georg Ticaret Okulu, Lise 1'e kayıt yaptıran öğrenci 12 idi. Ders kesiminde ticaret lisesi I, II, III dahil olmak üzere gündüzlü öğrenci 15, paralı 1, parasız 1 toplam 17 öğrenci mevcuttu. Bunlardan 11'i doğrudan doğruya sözlü ile, 5'i bütünleme ve engelle sınıf geçmiş, 1'i de sınıfta kalmıştı. Haziran döneminde diploma alan öğrenci sayısı 4, Eylül döneminde ise 1'dir.⁸²

1943-1944'de İstanbul alman St. Georg Ticaret Okulu ticaret 1 sınıfına kayıt yaptıran öğrenci sayısı 9' idi. Ders kesiminde ticaret 1, 2, ve 3. sınıfların tümü dahil olmak üzere gündüzlü öğrenci sayısı 20, paralı 1 toplam 21 öğrenci vardı. Doğrudan doğruya sınıf geçenler 9, bütünleme ve engelle sınıf geçenler 8, sınıfta kalanlar 4 idi. Öğrencilerin izlediği yabancı diller ise şöyledir: 3 öğrenci Fransızca, 18 öğrenci de İngilizce⁸³.

⁸¹ Avusturya, 1938 yılında Almanya tarafından işgal edildiği için bu okullar artık Alman St. Georg Okulları olarak zikrediliyor.

⁸² Milli Eğitim İstatistikleri (1942-1943), başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, Ankara 1945, s. 332-333 ve 456-457.

⁸³ Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim İstatistikleri (1943-44), Ankara 1946, s. 62-63.

1943-1944'de St. Georg Alman Kız Ortaokulu 1. sınıfına 15 öğrenci kayıt olmuştur. Ders kesiminde gündüzlü öğrenci 15 idi, doğrudan doğruya sınıf geçenerler 10, bütünleme ve engelle sınıf geçenerler 1, sınıfta kalanlar 4 idi. 15 öğrencinin tamamı Fransızca yabancı dilini izlemekteydi⁸⁴.

1944-1949 yılında sınıf sayıları kabarık değildi ve öğretmen sayıları da yeterliydi. Örneğin kız ortaokulunun 1. sınıfında 51, 2. sınıfında 11 öğrenci ve toplam 15 öğretmen varken, erkek lisesinin orta kısım 1. sınıfında 51, 2. sınıfında 5 öğrenci ve 11 öğretmen ile eğitim öğretim sürdürölmekteydi. Ticaret Lisesi'nin 1. sınıfında 51, 2. sınıfında 5 öğrenci ve 11 öğretmen, Lise 1. sınıfta 43, Lise 2'de 25, lise 3'te 12 öğrenci ve 12 öğretmen bulunmaktaydı⁸⁵.

1949-1950'de ise yukarıda verilen öğrenci ve öğretmen sayısında belirli bir artış olmuştur. Örnek olarak kız ortaokulu 1. sınıflarda 61, 2. sınıflarda 13, 3. sınıflarda 12 öğrenciye karşılık 18 öğretmen, erkek lisesinde 98 öğrenci ve 20 öğretmen vardı⁸⁶.

Şimdi de St. Georg Avusturya Lisesi – Ticaret Okulu Müdürlüğü tarafından düzenlendiğı anlaşılan “1954-55 Ders Yılı Raporu” adlı belge ve eklerine bir göz atılacaktır⁸⁷.

⁸⁴ Milli Eğitim Meslek, Teknik ve Yüksek Öğretim İstatistikleri (1943-1944), Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü, Pulhan Matbaası, Yayın No: 248, Ankara 1946, s. 54-55.

⁸⁵ Milli Eğitim İstatistikleri (Geçici Rakamlar) (1948-1949), Yayın no: 304, s. 54-65.

⁸⁶ Milli Eğitim İstatistikleri (Geçici Rakamlar), s. 54-65.

⁸⁷ Bu rapor St. Georg mezunu (1961) Prof. Dr. Naci Yücefer'in 22.02.1993 tarihli mektubundan alınmıştır.

Bu rapora göre okulun 3. katındaki 3 dershane 1954-1955 öğretim yılının başında öğrencilerin hizmetine açıldı. Zemin kattaki ışığı ve havası az dersanelerde öğretim yapmaya artık gerek kalmamıştı. Yeni sınıflar aydınlık ve güneşliydi. Modern Fizik Salonu kullanılmaya başlandı.

Öğrencilerin okuma isteğini artırmak için her sınıfta özel kitaplıklar kurulmuştu. Bu kitaplıklar için her sınıftaki çocukların yaşı, seviyesi ve dil bilgileri dikkate alınarak uygun kitaplar sağlanmıştı. Kitapların seçiminde her zaman sınıf öğretmenin görüşü sorulmaktaydı. Kitaplıkların yönetimini öğrencilerin güvenini kazanmış olan bir öğrenci üstleniyordu. Ertesi yıl kitaplar üst sınıfa beraber alınmaz, o sınıfa gelen öğrencilere bırakılırdı. Böylece her sınıf, kitapları, aşağıdaki sınıftan gelenlere bırakıyordu ve kendileri de üst sınıftaki kitapları teslim alıyordu. Bu kitaplardan başka bütün öğrencilerin yararlandığı genel bir kitaplık bulunuyordu ve bu kitaplık için okul idaresi hibe vb. yollarla pek çok kitap sağlamıştı.

Beden Eğitim dersleri için bu öğretim yılında atlama kasası, kuzu ve minderden oluşan aletler yenilenmişti. Bu derslerde daha geniş bir program uygulanarak öğrencilerden daha iyi sonuçlar alınabilmişti.

Çeşitli edenlerle okulda törenler düzenlenmişti. Sözkonusu törenlerde şarkılar söylenmiş, müzik parçaları çalınmış ve küçük temsiller oynanmıştı. Yıl sonu törenlerinde ise öğrenciler, davetliler ve velilerinin de hazır bulunduğu bir zamanda yıl içinde kazandıkları bilgileri küçük piyesler şeklinde ortaya koymuşlardı.

1954-1955 öğretim yılı başında okuldaki öğrenci sayısının 600'ü aşması nedeniyle Avusturya'dan Almanca ve İngilizce dersleri için Dr. Helmuth Stumfohl ve Matematik dersi için Gerhard Hiesz

getirilmişti. Okuldan ayrılan Beden eğitimi dersleri öğretmeni Burhaneddin Sümersan yerine Ruhi Sarıalp ile Millî Savunma dersi için binbaşı Nazif Esin ve Coğrafya öğretmenliğine Mevhibe Tekin atanmışlardı.

6 ve 7 Nisan tarihlerinde de Viyana Gymnasium profesörlerinden oluşan bir seyahat grubu okulu ziyaret etmişlerdi. 1954-1955 yılına ait raporun devamında “1954-1955 İstatistikleri – Öğrenci Durumu” başlıklı ikinci bir belge bulunmaktadır⁸⁸. 1 Haziran 1955’teki öğrenci durum çizelgesinde erkek okulunun orta, lise ve ticaret kısımlarındaki öğrenci sayıları ile uyukluk ve din durumları ayrıntılı olarak verilmektedir. Buna göre okluda toplam 601 öğrenci mevcuttur. Bunlardan 537’si erkek, 65’ü kızdır. 570’i Türkiye Cumhuriyeti uyuklu, 6’sı Avusturya, 14’ü Almanya, 2’si Yugoslavya, 2’si İran, 1’i Bulgaristan, 1’i Romanya ve 1’i de Macaristan uyukludur. Bu öğrencilerin din bakımlarından durumları da şöyledir. 501’i İslâm, 37’si Katolik, 20’si Ortodoks, 25’i Ermeni, 12’si Protestan ve 6’sı Musevî’dir.

Raporun devamında “öğrencilerin geldiği şehirler”i gösteren 3. bir belge⁸⁹ eklidir. 601 öğrencinin geldiği kentlere göre dağılımı şöyledir: 445’i İstanbul, 26’sı Ankara, 13’ü İzmir, 12’si Adana, 9’u Eskişehir, 8’i Bursa, 7’si Samsun, 6’sı Finike, 4’ü Erzurum, 4’ü Gaziantep, 4’ü Gemlik, 4’ü Polenezköy, 3’ü Siverek, diğerleri de sayıları 3’ü aşmayan başka kentlerden gelmiş öğrencilerdir.

İstanbul Sankt Georg Avusturya Okulları’na ait 1954-1955 öğretim yılı istatistiklerinden bir diğeri de öğrencilerin

⁸⁸ 1954-1955 Ders Yılı Raporu, “1954-1955 İstatistikleri – Öğrenci Durumu”, s. 8.

⁸⁹ 1954-1955 Ders Yılı Raporu, “Öğrencilerin Geldiği Şehirler”, s. 4.

babalarının meslekleriyle ilgili olanıydı⁹⁰. Buna göre 601 öğrencinin babalarının mesleği şöyleydi:

5'i milletvekili, 29'u doktor, dış tabibi, baytar ve eczacı, 22'si müstahdem, 38'i işçi, 80'i memur, 43'ü mimar, mühendis, teknisyen, 8'i kaptan, 188'i tüccar, 12'si komisyoncu, 45'i esnaf, 4'ü sanatkar, 20'si çiftçi, 31'i subay, 1'i rahip, 27'si Profesör ve öğretmen, 17'si hakim ve Avukat, 31'i müteahhit ve müdür idi.

Yukarıdaki verilere göre 1954-1955 ders yılının kısa bir değerlendirmesini yapacak olursak diyebiliriz ki, öğretim yılı başlar başlamaz okul binalarında bazı yenileştirmeler yapılmıştır. Laboratuvarların yerleri değiştirilmiş, eğitim öğretimin sağlıklı ve uygulamaya dönük sürdürülebilmesi için, o günlere göre modern sayılabilecek sesli film makinası alınmıştır. Okuldan ayrılan öğretmenlerin yerine hemen yenilerinin atamaları sağlanmış, sınıf kütüphaneleri kurulmuş, genel kütüphaneye bağışlar yapılarak yeni kitaplar sağlanmış, müzik, beden ve sanat'ta olduğu gibi diğer sosyal amaçlı etkinliklere ağırlık verilmiştir. Bu öğretim yılında düzenli eğitim ve öğretim yapıldığı anlaşılmaktadır. Öğrencilerin uyruk, din ve babalarının meslekleri yönünden ortaya çıkan duruma göre de toplam 601 öğrenciden 570'inin Türkiye Cumhuriyeti uyruklu olduğu ve 501'inin de İslâm dinine mensup bulunduğu, yani o yıllarda da öğrencilerin çok büyük bir bölümünün Türk öğrencilerinden oluştuğu anlaşılmaktadır. Geldiği kentler bakımından İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana ilk sıraları almaktadır. Babalarının meslekleri bakımından ise İlk sırayı 188'le tüccar, 80'le memur, 45'le esnafların aldığı görülmektedir.

⁹⁰ 1954-1955 Ders Yılı Raporu, "Öğrencilerin Babalarının Meslekleri", s. 4.

İstanbul St. Georg Avusturya lisesi Arşivi'nin 010 Numaralı Defteri'nde bulduğumuz başka istatistiki bilgiler mevzuftür. Bu bilgiler Milli Eğitim Bakanlığı'na gönderilmiş değişik öğretim yıllarına aittir ve ayrıntılıdır, yani öğretmen, öğrenci mevcudu, uyuğu, doğrudan geçen, bütünlemeyle geçen öğrenci sayıları vb gösterilmiştir. **Biz bir fikir vermek bakımından fazla ayrıntıya girmeden yalnızca orta, lise ve ticaret okullarındaki bazı bilgileri vermekle yetineceğiz:**

1955-1956'da orta toplam 640 öğrenci bulunuyordu. Ortaokulda başarı oranı % 82.82, lisede 93.33, ticarete 84.61, genel başarı % 86.92' olmuştu.

1969-1970'de öğrenci mevcudu toplam 783 idi. 1972-1973'te toplam 762 öğrenci vardı. 1969-1970 öğretim yılında okul kütüphanesindeki kitap sayısı 6464 idi. Bu kitaplardan 2312'si okul kütüphanesine resmî kurum, bağış vb. yollardan gelmişti.

Ayrıca kütüphaneye gelen gazete ve dergi gibi süreli yayınların sayısı 32 idi. Kitaplıktan kitap alarak evde okuyanların sayısı 215, kitaplıkta okuyanların sayısı 32.kişi idi.

Yine okul müdürlüğünün doldurup Bakanlığa gönderdiği 1972-1973 öğretim yılı öğretmen istatistikleri" başlıklı forma göre, St. Georg Okulları'nda Türkçe dersinin haftalık ders saat toplamı 47, branş öğretmenlerinin kapattığı ders saati toplamı da 47'dir. Sosyal Bilgiler dersinin haftalık toplamı 38, branş öğretmenlerince doldurulan ders saati 38'dir. Matematikte 46 ders saatine karşılık branş öğretmenlerince doldurulan saat sayısı yine 46'dır. Bu durum ortaokul ve lisede tüm dersler için böyledir. Yine her ders bizzat branş, dal öğretmenleri tarafından doldurulmakta ve öğretmen sayısı yeterlidir. Öğretmenlerin branşları dışında doldurdukları hiçbir ders

bulunmuyor ve okulun dolduramadığı daha doğrusu açık geçen hiçbir ders saati yoktur. Bu durum başarıya tabiatıyla olumlu etki yapan önemli bir etmendir.

St. Georg Avusturya Lisesi Müdürlüğünün 11.11.1974 tarihinde İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'ne yolladığı okulun durumuyla ilgili diğer bir istatistiğe göre de okulda 34 erkek 14 bayan toplam 48 öğretmen mevcuttur, kitap sayısı 6787'dir.

Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından 1974 yılında yayınlanan "Milli Eğitim İstatistikleri"⁹¹ adlı kitaba göre St. Georg Avusturya Erkek ve Kız Liseleri'nin ortaokul kısımlarında 1972-1973 öğretim yılında 173'ü yeni kayıtlı olmak üzere 835 öğrenci bulunuyordu. Öğretmen sayısı 29'u yabancı uyruklu olmak üzere 41 idi. 1973-1974'de ortaokullarda yeni kayıtlı 181 olmak üzere 813 öğrenci, 25'i yabancı uyruklu 35 öğrenci mevcuttu. Okullara gelen öğrencilerin tamamı kentlerden gelmişti, köyden gelen öğrenci yoktu.

St. Georg Avusturya Lisesi Müdürlüğü'nün 3 Kasım 1975 tarihli 1975-1976 öğretim yılı başı istatistiğine göre de⁹² hazırlık sınıfında 85, ortaokulda, 276, lisede 295, ve ticarete olmak üzere 818 öğrenci bulunmaktadır, öğretmen sayısı 44, mezun öğrenci ortaokulda 79, Lisede 52 ve ticarete 24, toplam 155 kişidir.

İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'nün isteği üzerine⁹³ St. Georg Avusturya Lisesi Müdürlüğü'nün hazırladığı 1977-1978

⁹¹ Milli Eğitim İstatistikleri (1972-1974), Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara 1974, s. 24-29.

⁹² ÖSGALA., 010 Numaralı Dester.

⁹³ İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 03.10.1978 tarih ve 0.10.200653 sayılı yazısı.

ders yılı başarı oranları⁹⁴ tablosuna göre hazırlık sınıfının başarı oranı % 93.58, ortaokul % 93.75, Lise % 89.54 ve Ticaret % 89.10 genel toplam % 91.24'tür.

Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gönderilen 6.11.1979 tarih ve 010-676 sayılı yazı ekinde⁹⁵ 1978-1979 ders ve başarı durumu çizelgesine hazırlık dahil, orta, lise ve ticaret sınıflarında toplam 757 öğrenci mevcuttu ve bunların 394'ü doğrudan geçmişti; 367'si tamamlama kurslarından sonra sınava girmişler ancak, 82'si başarılı olabilmmişti. Başarı oranını doğrudan geçenlere göre hesaplırsa % 52.04, tamamlama sonucuna göre % 62.87'dir.

Yine İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü için düzenlenen 6.11.1980 tarih ve 010-539 sayılı yazı ekindeki istatistikte de öğrenci başarısıyla ilgili olarak şu bilgileri bulabiliyoruz: Hazırlık orta, lise ve ticarete ders kesiminde öğrenci sayısı 723'idi. Bunlardan 369'u doğrudan geçmişti ve başarı oranı % 51.03'tür. Daha sonra bu öğrencilerden 354'ü tamamlama sınavına girdi, fakat 82'sigeçebildi, buna göre başarı oranı % 62.24 oldu. Aynı dönemde öğretmen sayısı ortaokulda 12, lisede 32'dir, öğretim şekli normal öğretimdir; mezun öğrenci sayısı ortaokulda 57, lisede 97 olmuştur.

İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'nün okulun öğrenci ve bina durumuyla ilgili çok acele kaydıyla istediği ve St. Georg Avusturya Erkek lisesi Müdürlüğü'nün 21.5.1981 tarihinde yolladığı istatistik formunda verilen bilgilere göre de⁹⁶ okul gündüzlü, bina 1 derslik 20, şube 20, öğrenci sayısı 689 idi, okul kaloriferliydi ve normal öğretim yapıliyordu. Yazı ekinde ayrıca, okul öğrencilerinden ikisinin kaydının devamsızlıktan silindiği belirtildikten sonra 1979-1980 ile

⁹⁴ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

⁹⁵ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

⁹⁶ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

1980-1981 verilmişti. 1979-1980'de okulda 20 sınıf bulunuyordu ve öğretmen açığı yoktu.

Aynı okul müdürlüğünün İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 23.6.1981 tarih ve 010/200844 sayılı yazılarına uygun olarak hazırladığı 1980-1981 öğretim yılı başarı durum çizelgesine göre⁹⁷ ders kesiminde orta, lise ve ticaret olmak üzere toplam 685 öğrenci mevcuttu, bunlardan doğrudan geçen 356, bütünleme sınavlarına giren 313, bütünleme sınavında geçen 111 idi. Doğrudan geçen öğrenciye göre başarı oranı % 51 idi, bütünleme sonucuna göre 68.01 idi. Sınıf öğretmenler kurul kararı ile doğrudan geçen öğrenci sayısı 3, S. Öğ. K.K. ile tek dersten sorumlu geçen toplam 97, S. Öğ. K.K. ile Engel Sınavı'na giren ve durumlarında değişiklik yapılmayan 98 öğrenci daha bulunuyordu. Tek ders sınavına giren öğrenci sayısı 13, tek ders sınavı sonunda mezun olmuş öğrenci sayısı 3 idi.

Yine St. Georg Avusturya Lisesi'ne ait diğer bir bilgi de İstanbul Şişli 2. Bölge Milli Eğitim Müdürlüğünün Sene Baş İstatistiklerinin Galatasaray Koordinatör Müdürlüğü'ne gönderilmesiyle ilgili yazısı üzerine okul müdürlüğünce hazırlanan 5.11.1981 tarih ve 010-584 sayılı çizelgedir⁹⁸. Bu çizelgeye göre, 1. sınıfa kaydedilen öğrenci sayısı ortaokulda 67, lisede 79, ticarete 31 idi. Mevcut öğrenci sayısı ortaokulda 308, lisede 244 ve ticarete 123 idi. Öğretmen sayısı ortaokulda 15, lisede 22 idi ve öğrenim şekli yönünden de ortaokul ve lise normal öğrenim yapıyordu. 1980-1981 öğrenim yılına mezun olan öğrencilerle ilgili bilgilere göre de ortaokulda 79, lisede 48, ticaret bölümünde 28 kişi okulu bitirmişti. Ayrıca okul binasının okulun kendi malı olduğu ve kiralık bir binada eğitim yapılmadığı belirtilmekteydi.

⁹⁷ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

⁹⁸ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

MEB Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı'nın İstanbul Valiliği'ne gönderdiği 17.11.1982 tarih ve 021 kurs şb. 82-3005 sayılı bir yazıdan söz etmek istiyoruz. Bu yazıda Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri çerçevesinde öğretmen, yönetici ve personelin eğitimlerinin yürütülmesinde yeni bir düzenleme yapabilmek için Geçici Hizmet İçi Eğitim Merkezleri hakkında bilgilere gereksinim duyulduğu ve bu nedenle Geçici Hizmet İçi Eğitim Merkezi kullanılacak durumda il içerisinde bulunan pansiyonlu, yatılı vb. yerlerin eğitim ortamına uygunluğu ve kapasitelerini içeren bilgi formlarının doldurularak Bakanlığa gönderilmesi istenmiştir. Diğer okullar gibi St. Georg Avusturya Lisesi de bu yazıya 10.12.1982 tarih ve 311.010.740 sayılı yazı ile cevap vermiş ve 1 adet bilgi formu eklenmiştir. Buna göre okulun mevcut kapasitesi şöyleydi:

Fizik Laboratuvarı, Kimya Laboratuvarı, Dil Görsel İşitsel Laboratuvarı, Teksir Makinası, Film Makinası, Tepegöz, Video ve Teyp – Epidioskop, Minikompütür vardı. Binanın hangi amaçlı kullanıldığı sorusuna “okul olarak” cevabı verilmiş, ancak okulun Geçici Hizmet İçi Eğitim merkezi olarak kullanılmaya uygun şartlar taşımadığı da belirtilmiştir. Ayrıca, kurumun derslik sayısı 20, dersliklerin kapasitesi 35, yemekhane bulunmuyor, kantini yok, banyo kullanılmaz durumda fakat buna karşılık konferans salonu, spor salonu, müzik odası, resim atölyesi ve kütüphanenin mevcut olduğu ifade ediliyordu⁹⁹.

Okulun İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'ne yolladığı 13.10.1982 tarih ve 010.572 sayılı bir yazı ve 1981-1982 öğretim yılı sonu başarı durum çizelgesinde de St. Georg Avusturya Lisesi'nde ders kesiminde öğrenci sayısı 671; doğrudan geçen 382, başarı oranı % 56.84'dür. beklemeli ve sorumlu olup geçen öğrenci 12, bütünleme

⁹⁹ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

sınavına giren 269, bütünlemede geçen 93 kişi idi. S. Öğ. K.K. ile doğrudan geçen 8, S. Öğ. K.K. ile tek dersten sorumlu geçen 81, S. Öğ. K.K. ile durumlarında değişiklik yapılmayan öğrenci sayısı 96, engel sınavına giren 6, engel sınavında geçen toplam 2 öğrenci idi. Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği'nin 83. maddesine göre hazırlanan çizelgede, tek ders sınavına giren öğrenci sayısı 75, tek ders sınavında geçen öğrenci 21 idi¹⁰⁰.

Yine aynı okul müdürlüğünün 14.10.1982 tarih ve 010.581 sayılı yazı ile Beyoğlu İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gönderdiği Senebaşı İstatistik Çizelgesine göre de 1. sınıfa kaydedilen öğrenci sayısı hazırlık ortaokulda 74, lisede 65, ticaretle 33 idi. Mevcut öğrenci sayısı 310, lisede 265, ticaretle 120, öğretmen sayısı ise, ortaokulda 14, lisede 19, ticaretle 13 idi. 1981-1982 öğretim yılı mezun öğrenci sayısı orta okulda 67, lisede 48 ve ticaretle 32 olmuştur¹⁰¹.

St. Georg Avusturya Lisesi Müdürlüğü'nün Beyoğlu MEM'lüğüne yolladığı değişik bilgiler içeren 28.3.1983 tarih ve 010.159 sayılı Ek-1, Ek-2, Ek-3 çizelgelerine göre de, 1982-1983 öğretim yılında ortaokul, lise ve ticaretle yabancı dillerden Fransızca dil dersine devam eden hiç öğrenci bulunmamasına karşılık, İngilizce'ye devam eden ortaokulda (1-2) 157, lisede 263, ticaretle 116 olmak üzere toplam 536 kişi bulunmaktadır. **1982-1983 öğretim yılı itibariyle 690 öğrenciden 144'ünün babası memur, bunu yüzde olarak ifade edersek % 20.86, 20'si işçi % 2.89, 6'sı subay % 0.86, 36'sı öğretmen % 5.21, 40'ı doktor % 5.79, 93'ü mühendis % 13.47, 31'i hukukçu % 4.49, 319'u serbest meslek % 46.23 ve 1'i çiftçi % 1.4 idi.** Bu tabloyu 1954-1955 öğretim yılı öğrenci babalarının meslekleriyle ilgili tablo ile karşılaştıracak

¹⁰⁰ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

¹⁰¹ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

olursak, zaman içerisinde bazı meslek gruplarının sıralamasında değişiklik olmakla birlikte her iki istatistiki tabloda da ilk sırayı serbest meslek sahipleri, ikinci sırayı ise memurların aldığını görürüz. O halde bu okullara daha çok bu iki mesleğe mensup kişilerin çocukları devam etmektedir. Yine 1982-1983 öğretim yılının 2. kademesinde okulda 1 müdür, 3 müdür yardımcısı, 43 öğretmen olmak üzere toplam 47, memur 5 ve hizmetli 13 kişiydi. Birinci sınıfta 83 2. sınıfta 73, 3. sınıfta 84 toplam 240 öğrenci mevcuttu. Binanın ısıtılması kaloriferle yapılıyordu, kalorifer mazotluydu, 1 ışık, 2 salon, 1 kitaplık, 8 derslik vardı ve okulda normal öğretim yapılıyordu¹⁰².

St. Georg Avusturya Lisesi Müdürlüğü'nün Beyoğlu MEM'lüğüne gönderdiği 13.6.1983 tarih ve 010.532 sayılı yazıda ortaokul, lise ve ticaret kısımlarına ait başarı durumu çizelgelerinde de derslere, sınıflara göre başarı durum çizelgelerinde de derslere, sınıflara göre başarı yüzdeleri verilmişti. **Buna göre ortaokulda 239 öğrencinin yüzde 70.9'u lisede 264 öğrencisinin yüzde 57.1'i ve ticarete 133 öğrencinin yüzde 39.8'i başarılı olmuştu**¹⁰³.

Aynı okulun İstanbul MEM'lüğüne gönderdiği 20.10.1983 tarih ve 010.663 sayılı yazı ekindeki iki adet 1982-1983 öğretim yılı sonuna ait başarı durum çizelgesine göre de ders kesiminde orta, lise ve ticarete toplam 689 öğrenciden doğrudan geçen 414, beklemeli ve sorumlu olup geçen 13, bütünleme sınavına giren 276, bütünleme sınavında geçen 101 idi. Bu öğrencilerden S. Öğ.K.K. ile doğrudan geçen 5, S. Öğ. K.K. ile tek dersten sorumlu geçen 94, s. Öğ. K.K. ile durumlarında değişiklik yapılmayan öğrenci sayısı 77, engel sınavına giren 7, engel sınavında geçen öğrenci mevcut değildi. Ve tek ders

¹⁰² ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

¹⁰³ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

sınavına giren öğrenci 91 ve tek ders sınavında geçen öğrenci sayısı 38 idi¹⁰⁴.

St. Georg Avusturya Lisesi Müdürlüğü'nün Beyoğlu MEM'lüğüne gönderdiği 13.10.1983 tarih ve 010.586 sayılı yazı ve ekindeki 1983-1984 öğretim yılı başı istatistiklerine göre de 1. sınıfa kaydedilen öğrenci sayısı hazırlık ve orta okulda 64, lisede 76, ticarete 29 idi. Mevcut öğrenci sayısı ortaokulda 14, lisede 19, ticarete 13 idi. Bu çizelgelerde 1982-1983'de mezun öğrenci sayısı da gösterilmişti. Buna göre, ortaokuldan 78, liseden 56 ve ticaretten 17 kişi okulu bitirmişlerdi¹⁰⁵.

St. Georg Avusturya Okulları hakkında yıllara göre bilgi vermeye devam edelim ve şimdi de St. Georg Avusturya Lisesi Müdürlüğü'nün 19.11.1986 tarih ve 010.669 sayılı yazılarıyla Beyoğlu İlçesi Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğüne yolladığı eğitim tür ve kademelerine göre okul-öğrenci-öğretmen sayısı ve başarı durumuna ait bilgileri içeren çizelgeye bir göz atalım. Buna göre, 1986-1987 öğretim yılı başında yeni kayıtlı öğrenci ortaokulda 61, lisede 16, ticarete 11, olmak üzere 98, şube sayısı 20 yeni kayıt dahil ortaokulda 280, lisede 289 ve ticarete 117 olmak üzere toplam 686 okulun kadrolu öğretmen sayısı 49'dur. 1985-1986 öğretim yılı sonu itibarıyla ortaokulda 253, lisede 246, ticarete 119 olmak üzere toplam 679 öğrenciden sınıf geçenler 589, kalanlar 90, başarı oranı % 86.74 ve mezun öğrenci sayısı ise 128'dir¹⁰⁶.

Aynı okulun Beyoğlu MEGSM'lüğüne gönderdiği 31.1.1987 tarih ve 010.599 sayılı yazı ekindeki istatistik formuna göre de 1987-1988 öğretim yılında yeni kayıt olan öğrenci sayısı 81, şube sayısı 20

¹⁰⁴ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

¹⁰⁵ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

¹⁰⁶ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

toplam öğrenci sayısı ise 655 idi. Okulun kadrolu öğretmen sayısı 38 olarak belirtiliyordu. Bu istatistikte 1986-1987 öğretim yılı sonu başarı durumu hakkında da bilgiler verilmişti. Buna göre toplam öğrenci sayısı 674, bunlardan geçen öğrenci 592, kalanlar 82, başarı oranı % 87.83, mezun öğrenci sayısı da ortaokulda 64, Lisede 57 ve ticarete 25 idi¹⁰⁷.

St. Georg Avusturya Lisesi Müdürlüğü'nün Beyoğlu MEGSM'lüğüne yolladığı 19.10.1989 tarih ve 010.561 sayılı yazı ve ekindeki "Form Meis G-1 ve G-2"ye göre 1988-1989 öğretim yılı sonu öğrenci sayısı da 572 olarak gösteriliyordu. Mezun öğrenciler ortaokulda 55, lisede 66 ve ticaret bölümünde 18'i bulunuyordu¹⁰⁸.

Yine aynı okul müdürlüğünün Beyoğlu MEM'lüğüne yolladığı 24.10.1989 tarihli ve 010.583 sayılı yazı ve ekleri 1988-1989 öğretim yılı sonu başarı durumu ile 1989-1990 öğretim yılı başı bilgilerini kapsamaktaydı. Buna göre, 1989-1990'da yeni kayıt olan öğrenci sayısı 60, toplam öğrenci sayısı ortaokulda 265, lisede 264 ticarete 102 olmak üzere 631 idi. Okulun kendi kadrosunda bulunan öğretmen sayısı 13'ü kadın 29'u erkek toplam 42, toplam derslik sayısı 22'ye ulaşıyordu. Bu çizelgede 1988-1989 öğretim yılı sonu başarı durumu yukarıda de belirtildiği gibi yeniden verilmekteydi. 620 öğrenciden geçenlerin sayısı 572, başarısız olanlar 48, başarı oranı da 92.25 idi ve maruzların toplam sayısı da 152 olarak gösterilmiştir¹⁰⁹.

St. Georg Avusturya Lisesi ve Ticaret Okulu'nun öğrenci sayıları 1989-1990 öğretim yılında 631, 1990-1991'de 613, 1991-

¹⁰⁷ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

¹⁰⁸ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

¹⁰⁹ ÖSGALA., 010 Numaralı Defter.

1992'de 587 ve 1992-1993'de ise 588 ve toplam öğretmen sayısı 48'dir¹¹⁰

Bu arada İstanbul St. Georg Avusturya Kız Lisesi'nin öğrenci ve öğretmen durumuna da bir göz atılacaktır. Bu okulun, kuruluşundan başlamak üzere, öğrenci sayıları 1982 yılığında mevcuttur. Bu nedenle okulun son yıllarına ait öğrenci milliyetleri verilmekle yetinilecektir¹¹¹:

Bu okulda 1981-1982'de toplam 465 öğrenci mevcuttu. Bunlardan 461'i Türk, 11'i Ermeni, 11'i Mûsevî, 2'si Yugoslavlar idi. 1982-1983'de 445 öğrenciden 424'ü Türk, 7'si Ermeni 12'si Mûsevî, 2'si Yugoslav; 1983-1984'de 404 öğrenciden 385'i Türk, 10'u Ermeni 8'i Mûsevî, 1'i Yugoslav, 1984-1985'te 453 öğrenciden 436'sı Türk, 9'u Ermeni, 7'si Mûsevî, 1'i Yugoslav, 1985-1986'da 393 öğrenciden 380'i Türk, 6'sı Ermeni, 6'sı Mûsevî ve 1'i Yugoslav; 1987-1988'de 437 öğrenciden 426'sı Türk, 6'sı Ermeni, 4'ü Mûsevî, 1'i Yugoslav; 1988-1989'da 436 öğrencilerden 426'sı Türk, 6'sı Ermeni, 4'ü Mûsevî, 1989-1990'da 426 öğrenciden 409'u Türk, 11'i Ermeni, 6'sı Mûsevî'dir. 1990-91 de 402 öğrenciden, 387'si Türk, 4'ü Ermeni, 11'i Mûsevî 1991-1992'de 391 öğrenciden 371'i Türk, 7'si Ermeni, 12'si Musevi, 1992-1993'de ise 386 öğrencinin 365'i Türk, 1'i Avusturya, 1'i Alman, 7'si Ermeni ve 12'si Mûsevî'dir.

¹¹⁰ Bu bilgiler, **Öğrenci Kütük Defteri, Öğretmen Sicil Defterleri ve Milli Eğitim Bakanlığı'na** yılda en az iki kez gönderilen İstatistik Formlarında bulunabileceği gibi özellikle son yıllarda muntazam olarak çıkmaya başlayan, **Okul Yıllıkları ve St. Georgskolleg 1882-1982** kitapçıklarında mevcuttur. Gerçi öğretim yılı başı ve sonu itibarıyla Bakanlığa gönderilen istatistikler ve kayıtlarda zaman zaman birbirlerini tutmayan rakamlar var ise de yine bu farklar çok azdır.

¹¹¹ Bu bilgiler St. Georg Avusturya Lisesi'nin 1981-1993 yıllıkları ile St. Georg Avusturya Kız Lisesi Müdür Yardımcısı Gürcan Erbaş'ın yardımlarıyla kayıtlardan ve ayrıca İstanbul'dan bana yolladığı 10.01.1993 tarihli mektup ve eklerinden alınmıştır.

Öğrencilerin milliyetleri yönünden bir inceleme yapılacak olursa St. Georg Avusturya Erkek Okulu'nda da benzer durumla karşılaşılır. Örnek olarak 1981-1982 öğretim yılında Erkek Okulunun 674 öğrencisinden 668'i Türk, 2'si Avusturya, 3'ü Alman, 1'i diğer milletlere mensuptur; bu durum din ve mezhep yönüyle de bir paralellik göstermektedir. Yani gerek milliyet, gerekse din bakımından okulda oluşan öğrencilerin ezici bir çoğunluğu Türk ve Müslüman'dır.

Okulun kadrolu öğretmen yönünden durumuna gelince, 1981-1982'de toplam 32' öğretmenden 12'si Türk, 1982-1983'te 32 öğretmenden 12'si, 1983-1984'te 30 öğretmenden 12'si, 1984-1985'te 31 öğretmenden 13'ü, 1985-1986'da 32 öğretmenden 12'si, 1986-1987'de 33 öğretmenden 13'ü, 1987-1988'de 34 öğretmenden 14'ü, 1988-1989'da 34 öğretmenden 14'ü, 1989-1990'da 34 öğretmenden 14'ü, 1990-1991'de 34 öğretmenden 14'ü ve 1991-1992'de 34 öğretmenden 14'ü Türk'tür. Bugünde bu tablo hemen hemen aynıdır.

Yukarıda görüldüğü üzere buraya kadar yaptığımız çalışmada öğrenci başarısına doğrudan ve dolaylı etkisi olan okulun öğrenci ve öğretmen sayıları, kullanılan araç ve gereçleri, derslerin boş geçip geçmediği derslere giren öğretmenlerin kendi dallarının öğretmeni olup olmadıkları, sınıf sayıları, fizikî olanaklar, öğrencilerin milliyet ve dinî durumları, babalarının meslekleri vb. konularda ayrıntılara inilmeye çalışılmıştır. **Buna göre St. Georg Avusturya Okulları'nda başarı oranı, öğrencilerin doğrudan veya bütünlemeli olarak sınıf geçmelerine bağlı olarak değişmekte birlikte yine de yüzde 90'ların üzerine çıkmaktadır.**

Bu kesimde St. Georg Avusturya okullarının başarı vb. durumları incelendi. Şimdi de üniversiteye girişteki başarı oranı incelenecektir.

b) Üniversite giriş sınavlarına göre başarı oranı

Şimdi de üniversite giriş sınav sonuçlarına göre St. Georg Avusturya Liseleri'nin başarı durumu incelenecektir. Bu konuda elde 14.11.1987'de Yalova Turban Oteli'nde düzenlenen "Avusturya Liseli: kimdir? Nedir? Ne değildir?" adlı bilimsel toplantı (mini sempozyum) öncesinde Avusturya Liseleri Mezunları Organizasyon Komitesi'ne 31.10.1987 tarihine kadar sunulan bildiri, anket formu ile araştırma bölümlerine ait bir dosya bulunmaktadır¹¹².

Bu dosyanın, "Üniversite Giriş Sınav Sonuçları Işığında Avusturya Liseli" adlı araştırma bölümünde beş yılın (1983, 1984, 1985, 1986, 1987) üniversite sınav sonuçları incelenmiş ve sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur. Öğrenci seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin orta dereceli okullar başarı sıralaması, a) Tüm orta öğretim kurumları, b) Okul grupları, c) Okul türleri bazında yapılmaktadır. Bu nedenle bu sıralamada Özel Sankt Georg Avusturya Kız lisesi, Özel Sankt Georg Avusturya Ticaret lisesi ve Özel Sankt Georg Avusturya Erkek Lisesi (lisenin kız öğrencileri dahil) üç ayrı okul olarak değerlendirilmiştir. St. Georg Avusturya Liseleri'nin 1983-1987 döneminde Tüm okullar içindeki sıralamada ve puan türlerine göre beş yıldaki en iyi dereceleri şöyledir¹¹³:

¹¹² 1950'lerin St. Georg Avusturya Liselilerinden oluşan arkadaş grubu arasında düzenlenen 14.11.1987 tarihli bu mini sempozyum öncesinde 31.10.1987 tarihine kadar Organizasyon Komitesi'ne sunulan bildiri, anket formu ve araştırma bölümlerine ait dosya eski Türk Md. Byd. Nejat Günsel aracılığıyla yeni Türk d. Byd. Burhan İçcan tarafından bana 29.7.1992 tarihinde okulda verilmişti, ancak, dosyanın sayfa numaralaması yapılmamış, fihristi düzenlenmemiştir, bu nedenle dosyada bulunan evraklar tarafımdan 1'den 73'e kadar numaralandırılmıştır.

¹¹³ Avusturya Liseleri Mezunları Organizasyon Komitesine sunulan Araştırma, 31.10.1987, s. 57-58.

Avusturya Kız Lisesi 1983 ve 1984 yıllarında ve Yabancı Dil puan türünde 6.'dır. 1985 ÖSS (Öğrenci Seçme Sınavı)de 15., 1984'te Fen Puna türünde 11., 1984'te Matematik Fen Puan türünde 7., 1987'de Sosyal Puan türünde 25., Türkçe Sosyal puan türünde 18.'dir.

Avusturya Erkek Lisesi 1985-1986 yılında ÖSS puanına göre 7., 1985 ve 87'de Fen puan türüne göre 7., 1985'te Matematik puan türünde 5., 1987'de Sosyal puan türünde 5., 1985'te Türkçe Sosyal puan türünde 6., 1986'da Türkçe Matematik puan türünde 4., 1985'de Yabancı Dil puan türünde 3., 1985'de Türkçe Matematik, Fen ve Sosyal Bilimler Eşit Ağırlıklı ÖYS puan türünde 6. sıradadır.

Avusturya Ticaret Lisesi 1985 yılında ÖSS puanına göre 40., Fen Puan türünde 130., Matematik Fen Puan türünde 68., Sosyal Puan türünde 44., Eşit Ağırlıklı puan tümünde 41., 1987'de Türkçe Sosyal puan türünde 20.'dir. Tüm okul sayısı 1983'de 2312, 1984'te 2299, 1985'de 2405, 1986'da 2462 ve 1987'de 2573'tür.

1983-1987 Dönemi Lise Diploması Veren Okullar Grubu içindeki sıralamaya göre Avusturya Kız Lisesi'nin ÖSYM Üniversite Giriş Sınavı Sonuçları değerlendirilmesi şöyle yapılmıştır:

1985 yılında ÖSS Puanına göre 11., 1984'de Fen puanı türünde 11., Matematik Fen puan türünde 7., Türkçe Matematik Puan türünde 5., Yabancı Dil Puan türünde 6., 1985'de Sosyal puanı türünde 22., Türkçe Sosyal puan türünde 13., Eşit Ağırlık Puan türünde 10., 1987'de Sosyal puan türünde 22.'dir. Avusturya Erkek Lisesi'ne 1985'de ÖSS puanına göre 6., Yabancı dil Puanı türünde 3., Eşit Ağırlık Puan türünde 6., Sosyal Puan türünde 5.'dir. Lise Diploması Veren Okul sayısı 1983'de 1497, 1984'de 1538, 1985'de 1570, 1986'da 1605 ve 1987'de 1653'dür.

1983-1987 Döneminde Avusturya Ticaret Lisesi'nin Lise Dengi Meslek Okulları Grubu içindeki sıralamada en iyi başarı derecesi şöyledir:

1983 yılında Matematik Fen puan türünde 3., Türkçe Sosyal puan türünde 2., Türkçe Matematik puan türünde 1., Yabancı Dil puanı türünde 1., 1986'da ÖSS puanına göre 2., Türkçe Sosyal puan türünde 2., Türkçe Matematik puan türünde 1., yabancı dil puan türünde 1., 1986'da ÖSS Puanına göre 2., Türkçe Sosyal puan türünde 2., Türkçe Matematik puan türünde 1., Yabancı Dil Puan türünde 1., Eşit Ağırlık Puan türünde 1., 1987'de Sosyal puan türünde 8., Türkçe Sosyal puan türünde 2'dir. Lise dengi meslek okul sayısı 1983'de 815, 1984'de 761, 1985'de 835, 1986'da 857 ve 1987'de 920'dir.

Yine 1983-1987 Dönemi Özel Yabancı Liseleri türü içindeki sıralamaya göre Avusturya Kız Lisesi'nin başarı sırası şöyledir:

1984'de ÖSS puanına göre 7., Fen puanı türünde 4., Matematik Fen puanı türünde 3., Sosyal Puan türünde 7., Türkçe Sosyal Puan türünde 6., Yabancı Dil Puan türünde 4., Eşit Ağırlıklı puan türünde 5., 1985'te Fen puan türünde 3., 1986'da ÖSS puanına göre 2., Matematik Fen puan türünde 2., Sosyal puan türünde 2., Türkçe Sosyal puan türünde 2., Türkçe Matematik puan türünde 1., Eşit Ağırlık puan türünde 2.'dir. 1987'de ise ÖSS puanına göre 2., Fen puanı türünde 3., Matematik Puan türünde 2., Fen puan türünde 3., Matematik puanı türünde 2., Sosyal puan türünde 2., Yabancı Dil puan türünde 1.'dir. Özel Yabancı Lise sayısının bu yıllardaki sayısı ise 13'tür.

Yukarıdaki verilenlerden anlaşılacağı üzere St. Georg Avusturya Ticaret Lisesi 1983'ten 1987'ye kadar her yıl ve her puan

türünde kendi okul türünün birincisi olmuştur. St. Georg Avusturya Lisesi'nin 1993 yılındaki Üniversiteye Girişteki Başarı oranının % 85.90 olduğu da buraya eklenirse¹¹⁴ bu okullar hakkında bir kanaate varılabilir. Gerçi Üniversite Giriş Sınavlarının öğrencinin bilgi ve yetenek düzeyini ölçmekteki başarısı her zaman tartışılabilir, fakat yine de yurt çapında orta öğretim kurumları arasında bir karşılaştırma yapabilmek için bunun bir ölçü olduğunu da unutmamalıyız. Bir şeyi daha burada vurgulamadan geçemeyiz, o da Üniversite Giriş Sınavlarında öğrenci başarısını etkileyen unsurlardır. Bu unsurlar kişinin kendi yetenek ve çalışmaları, aile ve çevresi, eğitim ve öğretim yaptığı okul ve son yıllarda çok yaygınlaşan özel öğretmen ve dershanelerin katkılarıdır. Demek ki, öğrenci başarısını sadece okula veya kişinin yeteneklerine, bağlayamayız; daha başka etkenlerin de olabileceğini her zaman hesaba katmak zorundayız. Bütün bunlara rağmen, bu okulların öğrencileri, özellikle İstanbul St. Georg Avusturya Ticaret Lisesi öğrencilerinin Üniversite Giriş Sınavlarındaki başarıları apaçık ortadadır. Yine St. Georg Avusturya Kız Lisesi'nin öğrencileri de her yıl yapılan Üniversiteye Giriş Sınavlarında ilk 15 okul arasında yer almaktadır¹¹⁵.

SONUÇ VE ÖNERİLER

1. Öğretmensizlik nedeniyle derslerin boş geçmesi St. Georg Avusturya Liseleri'nde söz konusu değildir. Bir mazeret olasılığına karşı Avusturya Lisesi'nde her saat 2 öğretmen yedek olarak beklemektedir.

2. Avusturya Erkek Lisesi'nde 1987-1988 öğretim yılında öğrenci sayısı 664'tür. Toplam 20 sınıf (2 Hazırlık, 6 orta, 8 lise, 4

¹¹⁴ Milliyet, 30 Haziran 1993, Kolejlere Tercih Rehberi 3.

¹¹⁵ ÖÖKGMA. İstanbul Avusturya Kız Lisesinin İstanbul MEGS'lüğüne gönderdiği 6 şubat 1985 tarih ve 420/31 sayılı Bilgi Formu Hk. Yazı ve Ekleri St. Georg Avusturya Kız Lisesi Özel Dosyası.

ticaret) vardır. Sınıf başına öğrenci ortalaması 33.2'dir. 1998-1999 öğretim yılında sınıf başına öğrenci ortalaması 30'dur, çok nadiren 31'e yükselmektedir.

3. Avusturya Kız Lisesi'nde 1987-1988 ders yılında öğrenci sayısı 433'tür. Toplam 14 sınıf (2 hazırlık, 6 orta, 6 lise) vardır. Sınıf başına öğrenci ortalaması 30.9'dur. Eğitimde görev alan öğretmen sayısı 39'dur (18'i Türk, 21'i Avusturyalı) Avusturyalı öğretmenlerin 10 tanesi aynı zamanda Avusturya Erkek Lisesi'nde görevlidir. Tek çatı altında birleşmiş olan Avusturya Lisesi'nde 1998-1999 yılı itibariyle 49 Avusturyalı, 15 Türk öğretmen mevcuttur.

4. Orta öğrenim, bilindiği gibi, 16 Ağustos 1997 yılına kadar

a) Klasik devlet liselerinde – 3 yıl ortaokul, 3 yıl lise olmak üzere toplam 6 yıl sürelidir (süper lise 7 yıl).

b) Anadolu liselerinde – 1 hazırlık yılı nedeniyle – toplam 7 yıl sürelidir.

c) Avusturya Erkek ve Kız Liselerinde – 1 hazırlık yılına ek olarak, lisenin 4. sınıfı nedeniyle – toplam 8 yıl sürelidir. Ancak, (16 Ağustos 1997 yılında kabul edilen Kanunla İlköğretim 8 yıla çıkmıştır. Bu duruma göre İstanbul St. Georg Avusturya Okulları'nın Orta Kısımları kalkmış lise kısımları 4 yıl yerine 1 yılı hazırlık olmak üzere 5 yıla çıkmıştır.

5. St. Georg Okulları'nın 1987-1988 ders yılı için geçerli haftalık ders saatleri çizelgeleri 10.08.1987 tarih ve 2240 sayılı Tebliğler Dergisi'nden alınan Klasik Devlet Liseleri ve Anadolu Liselerinin Haftalık Ders Saatleri Çizelgeleri ile karşılaştırıldığında görülecektir ki her üç okul grubunda da öğrenim Fen, Matematik, Sosyal Bilimler, Edebiyat vb. kollara ayrılmakta ve bu durumlarıyla her üç okul grubu bir benzerlik göstermektedir. a) Aşağıdaki derslerin sayısı bütün okullarda aynıdır¹¹⁶ (Bu tablo 1998-1999 yılında da pek

¹¹⁶ Avusturya Mezunları Komitesi'ne 31.10.1987 tarihine kadar sunulan bildirimler s. 51-52.

farklılık göstermez): Tarih, Vatandaşlık Bilgisi, Millî Güvenlik, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi, Felsefe Grubu Dersleri, Psikoloji, Sanat Tarihi.

b) Avusturya Lisesi'nde aşağıdaki derslerin sayısı Anadolu Lisesindekilere eşit, ancak, Klasik Devlet Liseleri'nden fazladır:

Coğrafya (sosyal/Edebiyat kolunda eşit), Fen Bilgisi, Resim, Müzik, Seçmeli Dersler.

c) Avusturya Lisesi'nde şu dersler Klasik Devlet ve Anadolu Liselerinden daha fazla okunur¹¹⁷:

Türkçe-Türkçe Edebiyat, Coğrafya (Sosyal ve Edebiyat kolunda eşit), Yabancı Dil (Almanca + İngilizce), Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Sağlık Bilgisi, Beden Eğitimi.

d) Karşılaştırma Klasik Devlet Liseleri ile yapıldığında Avusturya Lisesi'nde Türkçe yerine Almanca olarak verilen dersler şöyledir.

6. Avusturya Erkek Lisesi'nin ek eğitim olanakları:

Bilgisayar eğitim salonu, lisan laboratuvarı, Fizik laboratuvarı, Kimya laboratuvarı, Biyoloji laboratuvarı, Daktilografi salonu, Resim salonu, Müzik salonu, Konferans salonu, küçük kapalı spor salonu.

7. Avusturya Kız Lisesi'nin ek eğitim olanakları:

Tiyatro salonu, Fizik laboratuvarı, Kimya laboratuvarı, Biyoloji laboratuvarı, küçük hayvanat bahçesi, bilgisayar eğitim salonu, konferans salonu, resim salonu, bale eğitimi, kapalı küçük spor salonu.

8. Üniversite Giriş Sınavları öğrencinin bilgi ve yetenek seviyesini ölçmekte ne derece başarılı olduğu tartışılabilirse de, orta öğretim kurumları arasında Türkiye çapında yapılacak bir karşılaştırma için en güvenilir tek kaynak olduğu açıktır. Öğrencinin sınavdaki başarısını etkileyen unsurlar

a) Kendi kişisel yetenek ve çabaları

¹¹⁷ Adı geçen bildiriler.

- b) Aile ve yakın çevresinin katkıları
- c) Öğrenim gördüğü orta öğretim kurumunun kalitesi
- d) Özel öğretmen ve dershanelerin katkıları olarak sıralanabilir.

9. Her orta öğretim kurumu öğrencisi gibi Avusturya Lisesi, öğrencisi de okulu, aile ve yakın çevresiyle bir bütündür. O halde sınav sonuçlarına belirli bir oranda etki yaptığını da kabul etmek gerekmektedir.

10. İstanbul St. Georg Avusturya Liseleri'nin öğrencileri her yıl yapılan üniversite giriş sınavlarında bugüne kadar ilk 10 okul arasında yer almaktadır. Ticaret Lisesi ve lise dengi meslek okulları grubu içerisinde 1 veya 2. olması nedeniyle bu okula karşı ilgi artmıştır.

11. Mezunları başta Tıp olmak üzere Hukuk, Uluslararası İlişkiler, Bilgisayar Mühendisliği vb. birçok alanda ülkeye yararlı hizmetler yapmaya çalışmaktadırlar. Türkiye'de Turizm işletmeciliği dalında faaliyette bulunan birçok kimse St. Georg Avusturya Lisesi mezunlarından oluşmaktadır.

12. Öğrencileri son yıllarda AFS sınavlarını kazanarak Amerika'ya veya Avrupa'ya dil pratiği kazanmak üzere gönderilmektedir. Ayrıca mezunlarının % 40'ından daha fazlası özellikle Avusturya, Almanya ve Amerika Birleşik devletleri olmak üzere yurt dışında yüksek öğrenimlerini bitirerek yüksek Lisans ve doktoralarını tamamlamaktadırlar. Bunların büyük bir bölümü Avusturya'da istihdam edilmektedir. Diğer bir kısmı ise Türkiye'de kamu veya özel kesimlerde iş hayatına atılmaktadırlar. Bilim, kültür, sanat, ticari ve bankacılık alanlarında da birçok kişiler bulunmaktadır.

13. St. Georg Avusturya Okulları'nın Görsel-İşitsel Laboratuvarlar ile Fizik, Kimya ve Biyoloji Laboratuvarları özellikle son yıllarda çağdaş düzeye getirilerek deneysel çalışmalara özen gösterilmiştir. Ayrıca okul kütüphanesi ile okuma salonu yeniden düzenlenmiştir. Koro-Folklor ve Bale çalışmalarına ağırlık verilmiş, sporda futbol, voleybol çalışmaları ön planda tutulmuştur.

14. St. Georg Avusturya Lisesi, gerek ders araç ve gereçlerinin çağdaşlığı ve gerekse derslerde uygulanan çeşitli yöntemler nedeniyle ve bu gelişmiş durumuyla diğer gelişmekte olan okullara hem örnek hem de taban oluşturmuşlardır.

15. St. Georg, her ne kadar yöntem ve sistem bakımından Türk Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ise de 16 Ağustos 1997'ye kadar 8 yıl (hazırlık + orta + lise) olmaları dolayısıyla Türk Okulları'ndan süre olarak 1 veya 2 yıllık bir fazlalık sözkonusudur. Yeni yasaya göre de orta kısmı kapanmakta ancak 4 yıllık lise kısmı 5 yılı çıkarılmaktadır. Bu nedenle, bazı öğretim programları ile yöntem ve sistem bakımından Avusturya Eğitim ve Sanat Bakanlığı'ndan da aldığı etkilerle birer örnek oluşturmuştur.

16. St. Georg Lisesi öğretim programlarının taslaklarını zamana ve gereksinimlere göre yeniden hazırlayarak Türk Millî Eğitim Bakanlığı'na sunmaktadır. Bakanlık bunlara bazı eklemeler yaparak kabul etmektedir. Özellikle Avusturya Lisesi'nin Almanca derslerde hazırlayıp sunduğu programlar Bakanlığın ilgisini çekmekte ve incelenip geliştirilmesinin ardından diğer Resmî veya Özel Okullar için örnek programlar haline getirilmektedir.

17. İstanbul St. Georg Avusturya Okulları, Avusturya Eğitim Sistemi ile Batı'nın Eğitim Sistemi'nin tanıtımını sağlamışlardır.

18. Sınıflardaki öğrenci sayıları 30'u nadiren aşmaktadır. Böylece öğrenci, öğretmen arasında ders ve değişik konularda tartışma olanağı doğmaktadır.

19. Öğrencileri yüksek öğretime daha iyi hazırlamak amacıyla kısmen araştırmaya dayalı bir eğitim sistemi izlenmektedir.

20. Öğrenciler öğrendiklerini uygulayabilmekte, öğrendikleriyle analiz yapabilmekte, arkadaş grupları içerisinde kendine yer yapabilme alışkanlığı kazanmakta ve bu okullarda okuma alışkanlığı verilmektedir.

21. St. Georg Okullarında, özellikle lisede öğrencilere genel bir dünya görüşü ve dünya kültürü verilmekte ve Avusturya ve Alman

Edebyatı'nın önemli eserleri de okutulmaktadır. Programların incelenmesinden ve yetkililerden edindiğimiz intibaya göre, Türkçe olarak ve Türk öğretmenlerce verilen Türk Kültür Dersleri de Almanca olarak işlenen derslerden geri kalmamaktadır ve hatta bir yarış içerisinde bulunmaktadır. Öğrenciler ülkemizin gerçeklerini diğer Resmî ve Özel emsal okullardaki çocuklar kadar iyi biliyorlar.

22. Okul bilimsel düşünüş için gerekli formasyonu vermeye çalışıyor.

23. Yurdumuzda yalnızca St. Georg Avusturya Okulları gibi Yabancı Okullar değil her kademedeki okulun tarihçesi, yıllar itibariyle uyguladığı tüm ders programları araştırılmalı ve kitap olarak yayınlanmalıdır; ancak böyle bir yöntemle Türkiye'deki Yabancı Okullar dahil yurdumuzdaki tüm Resmî ve Özel okullar hakkında bir yargıya varılabilir ve alınacak önlemler de o ölçüde sağlıklı olabilir.

24. St. Georg Avusturya Okulları da bugün Türk Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı diğer Türk Okulları gibi aynı Kanun, Yönetmelik, Genelge vb. tâbidir. Yabancı Okulları bugün bir tehlike olarak değil, onların eğitim ve öğretimimize katkı yaptığını düşünüyoruz ve asli görevleri olan "eğitim"den sapmadan bu şekilde görevlerini sürdürmelerini istiyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, yabancı okullarla ilgili Osmanlı Devleti'nde olduğu gibi eski sıkıntılı günlerini yeniden yaşamak istemiyorsa, Lozan Antlaşması ile elde edilen sözkonusu düzenleme ve denetim yetkisini hiçbir biçimde gevşetmemelidir. Türk ulusu da bu konuda duyarlı olmalı ve Türk Hükümetlerini sürekli olarak uyarmalıdır.

25. Yabancı Okullar'ın durumunu düzenlemek amacıyla 1935 yılında Özel Okullar Yönergesi kabul edilmiştir¹¹⁸. Sözkonusu yönetmelikte Yabancı Okullarda dersler, tatil günleri, okutulacak

¹¹⁸ RG. 7.11.1935-2469 Tebliğler Dergisi, 22.9.1941-141. C. 4, 26; Ayrıca bkz. Aysel Çelikel, Yabancılar Hukuku, Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş., 6. Baskı, İstanbul 1993, s. 190-191.

kitaplar konusunda hükümler getirilmiştir. En önemli maddeleri 17, 18, 19. maddelerdir. Buna göre;

a) Hiçbir yabancı okul şube açamaz.

b) Yabancı okullarda yeniden hazırlık sınıfı açılmaz.

c) Yabancı okullarda Bakanlığa kaydettirilen sınıf sayısı artırılmaz.

Bu yönerge ile getirilen Yabancı Okulların genişletilmemesi kuralı, 1965 yılında kabul edilen Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun¹¹⁹ 5 ve 20. maddeleri ile korunmuş ve yabancıların yeniden okul açmaları yasaklanmıştı. ÖÖKK'nun 5. ve 20. maddelerini değiştiren 11.7.1984 ve 5.11.1985 tarihli Kanunlar bu yasağı kaldırmışlardır. Yönerge artık yürürlükte değildir.

ÖÖKK'nun "Yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişiler kendi adlarına veya Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek ve tüzel kişiler adına her ne suretle olursa olsun, yeniden özel öğretimi müessesesi açmazlar".

Diyen 5. maddesi 5.11.1985 tarih ve 3236 sayılı kanunla değiştirilerek okul açma yasağı getiren maddesi kaldırılmış, yerine Yabancılar bazı şartlarla bu hakkı tanıyan hüküm getirilmiştir. 5. maddenin yeni şekline göre¹²⁰, "Yalnız yabancı uyruklu öğrencilerin devam edebileceği Milletlerarası Öğretim Kurumu (yüksek öğretim hariç) yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişiler tarafından, doğrudan veya Türk vatandaşlarıyla ortaklık yolu ile, 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu çerçevesinde, Bankalar Kurulu'nun izni ile açılabilir.

5. maddenin yeni şekli, yalnızca birinci fıkrası ile önem arz etmektedir. Zira bu fıkra ile daha önce yabancı gerçek ve tüzel kişiler için yasak getiren hüküm kaldırılarak Lozan Antlaşması'nın

¹¹⁹ 8.6.1965-625, RG. 18.6.1965-12026 kanunda yapılan değişiklik için bkz. RG. 16.6.1983-2843, RG. 28.7.1984-18472, RG. 9.11.1985-18923.

¹²⁰ Bkz. Aysel Çelikel, Yabancılar Hukuku, Beta Basım ve Dağıtım A.Ş., İstanbul 1993, s. 191.

tartışmaları sırasında Türk delegelerinin üzerinde tekrar tekrar durdukları yeniden Yabancı Okul açılmaması hakkındaki esas ortadan kaldırılmıştır.

5. Madde ile izin verilen kurumlar, Milletlerarası Öğretim Kurumu niteliğinde olan ve yalnızca Yabancıların devam edecekleri kurumlardır. Bu madde, yabancılara eğitim ve öğretim vermek için açılacak bu okulları ticarî bir iş olarak görmüş ve sözkonusu yatırımın Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu çerçevesinde yapılmasını ve bu konuda Bakanlar Kurulu Kararının gerekli olduğunu belirtmiştir.

Bugün Anaokulu seviyesinde 1, ilköğretim seviyesinde 3, ortaöğretim seviyesinde 1 olmak üzere toplam 5 milletlerarası okul mevcuttur. Anaokulunun idareci sayısı 1, öğretmen sayısı 2, ilköğretimde idareci sayısı 3, öğretmen sayısı 30, ortaöğretimde idareci sayısı 3, öğretmen sayısı 30, ortaöğretimde idareci sayısı 3, öğretmen sayısı 19'dur, böylece 5 milletlerarası okulun toplam 7 idarecisi ve 51 öğretmeni bulunmaktadır.

26. Yurdumuz Türkiye'de yeteri kadar Yabancı Okul mevcuttur. Hem de bunlar her çeşit milletin açtığı okullardır. Türk Devleti'nin hedefi eğitimin kamu hakları arasında olduğunu hatırlayarak, kendi çocuklarının eğitimini yine kendi öğretim kadrosuyla yapmak olmalıdır. Türk Devlet ve Hükümet yetkilileri ve özellikle Milli Eğitim Bakanlığı'nın ÖÖKK'nun 5 ve 20 maddelerini değiştiren 11.7.1984-5.11.1985 tarihli kanunlarla getirilen, Lozan'da ısrarla üzerinde durulan **"yeniden yabancı okul açılmaması"** hakkındaki esası ortadan kaldıran anlayışı yeniden gözden geçirmeleri gerektiği kanaatindeyiz.

27. Bugün Türk Millî Eğitimi'nin sıkı denetimi altında bulunan Yabancı Okullar Türkiye ve Batı arasında kültür alışverişinin araçlarıdır ve esas amacı eğitim olması gereken bu okullar bu çizgilerini aşmadığı sürece yurdumuza yarar da sağlamaktadırlar. Ancak araçlar kullanıldıkları amaca ve kullananın becerisine göre

iyidirler ve kötüdürler, tıpkı bir bıçağın yararlı bir savunma aracı veya haince kullanılan bir saldırı aracı olabileceği gibi¹²¹.

28. 21. yüzyıla girerken Türk eğitim sisteminin gereksinim duyduğu çağdaş öğretmen profili için “konu-alanı, öğrenci gelişimi (psikolojik boyut), öğretimi planlama, öğretim stratejileri (yöntem ve teknikler), bilimsel işlem becerileri, sınıf yönetimi, sınıf içi etkinlikler, meslekî gelişim, sosyal, çevresel boyut vb.” niteliklerin öğretmen adaylarına kazandırılmasının önemi ortadadır. Bu bakımdan İstanbul St. Georg Avusturya Okulları öğretmenlerinin konu alanını günlük hayatla ilişkilendirme, öğrencilerde öğrenme isteğini uyandırma, öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya sevk edebilme, öğreteceği konunun özelliklerine göre öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma, öğrencinin çözüm yollarını araştırmasını sağlama, öğrencilerle sağlıklı iletişim kurabilme, kendini yenilemede elde ettiği bilgi ve becerileri kullanma, okul ile diğer kurumlar arasındaki koordinasyonu sağlama vb. deneyimlerinden yararlanılabileceği düşüncesindeyiz.

¹²¹ Naci Kepkep., - Avusturya Lisesi Mezunu, Öğretim Üyesi, Profesör-, “Avusturya Liseli: Kimdir? Nedir? Ne değildir?” Konulu Sempozyuma sunulan “Türkiye’deki Yabancı Okulların İşlevi” adlı bildiri Yalova Turban Oteli, 14.11.1987).

YABANCI OKULLAR

KODU	ADI	ADRESİ	KURUCUSU	TEMSİLCİSİ	KON	TEL.	KURUM AÇMA T.	DERİ SAY	MÜDÜR
10375	Amiral Bristol Özel Sağlık Meslek Lisesi	Güzelbahçe Sok. Nişantaşı - İstanbul	Amiral Brs. Has. Hem. Lis. Mkt. Heyeti	H. Waren WINGLER	77	2460507	10.07.1924	3	Gülsevrim ÇEVİKER
10372	Özel Alman Lisesi	Şahkulu Bostan Sok. No:20 Tünel-İstanbul	Alman Hükümeti	Erwin KÖHLE	7751	2451391	11.5.1968	30	Roland J. Stürzenhofecker
10374	Özel Amerikan Robert Lisesi	Özel Robert Koleji Arnavutköy-İstanbul	Robert Koleji Mütevelli Heyeti	Christopher WADSWORT	940	2341432	20.12.1868	29	Christopher WADSWORT
10367	Özel İtalyan Anaokulu, İlkokulu ve Ortaokulu (kız)	Ağa Hamam Turnabaşı No:30 İstanbul	İtalyan Hükümeti	Camilla STELLACCI	209		1870	10	Camilla STELLACCI
10369	Özel İtalyan İlkokulu	1454. Sok. No: 1 Alsancak İzmir	İtalyan Hayır Cemiyeti		121		1887	6	Maria R. MERIE
10368	Özel İtalyan Lisesi	Tomtom Sok. No: 11-13 Beyoğlu İstanbul	İtalyan Hükümeti	Bianca Padolecchia GOODRICH	M. 608	2441301	1888	17	Bianca M. Pad. GOODRICH
10370	Özel İzmir Amerikan Lisesi	76. Sok. Göztepe İzmir	Amerikan Bord heyeti	Alan R. Mc. CAIN	904		1892	24	T. Douglas STENBERG
10363	Özel Notre Dame De Sion Fransız Kız Lisesi	Cumhuriyet Cad. No: 205 Pangaltı İstanbul	Sion Rahipleri Teşci-katı	Montique HARISBOURE	671	2481448	27.11.1856	17	Richard TAMPING
10357	Özel Saint Benoit Fransız Lisesi	Kemeraltı Cad. No:24 Karaköy-Beyoğlu-İstanbul	Lazarist Rahipleri	Yavest DANIEU	1593	2441026		43	Michel GOUPIL
10376	Özel Saint Joseph Fransız Lisesi	Dr. Esat Işık Cad. No: 78-79 Kadıköy-İstanbul	Freres Des Ecoles Chretiennes	Pierre CAPORAL	610	2481783	1280 Hırcı	22	Michel BERTET
10364	Özel Saint Joseph Fransız Lisesi	1462.Sok. No: 37 Alsancak-İzmir	Freres Des Ecoles Chretiennes	Ange Joseph Pierre Marie MICHEL	512		1841	15	Ange MICHEL
10362	Özel Saint Michel Fransız Lisesi	Abide-i Hürriyet Cad. No:21 Şişli-İstanbul	Freres Des Ecoles Chretiennes	Pierre CAPORAL	610	2481783		17	Yves-Joel MERDRIGNAY
10361	Özel Saint Pulcherie Fransız Ortaokulu	Parmakçı Çukurlu Çeşme Sok. No:7 Beyoğlu-İstanbul	Files De La Charite Cemaati	İsabel MARGUEZ	457	2442536	7.10.1924	12	Maria Therese GARCON
10359	Özel Sankt Georg Avusturya Lisesi ve Ticaret Okulu	Kardınar Sok. No: 2 80020 Karaköy-Beyoğlu-İstanbul	St. Vinzenz Von Paul A. Lazarist Rahipleri	Hermentia Pia SCHEIBELHOFER	1210	2497964	1918-1334 H	35	Franz KANGLER
10371	Özel Tarsus Amerikan Lisesi	Caminur mah. 201. Sok. No: 64 Tarsus-İÇEL	Amerikan Bord Heyeti	AlanR. Mc. CAIN	810		1888	27	Antony V. Spencer
10373	Özel Üsküdar Amerikan Lisesi	Vakıf Sok. No: 1 81130 Üsküdar-İstanbul	Amerikan Bord Heyeti	Alan R. Mc. CAIN	811	331058	1885	21	John Edward HEARD
		TOPLAM							

Tablo 1: 1998-1999 Öğretim Yılında Yabancı Okullar

(Kaynak: Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü Arşivi, Yabancı Okullar Tablo ve İstatistik Bilgi Dosyası)

